

ПЕРЕДМОВА

У сучасному світі, де важливість збереження навколишнього середовища стає все більш актуальною, особливе значення набуває екологічне виховання молодого покоління. Саме тому розвиток системи позашкільної екологічної освіти є не лише актуальним, а й життєво необхідним завданням.

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр як провідний заклад позашкільної освіти регіону активно сприяє формуванню екологічної культури учнівської молоді, залученню її до практичної природоохоронної діяльності, розвитку науково-природничих інтересів та творчого мислення через призму взаємодії з природним оточенням.

Пропонований збірник навчальних програм :

- «Еко-Флора» (автори: Аліна Гнибіда, Сергій Гнибіда, Ірина Щепіхіна),
- «Квітковий дивосвіт» (авторка: Ірина Щепіхіна),
- «Райдуга квітів» (автор: Аліна Гнибіда)

створено з метою надання педагогам методичної підтримки у проведенні занять природничого спрямування, ознайомлення вихованців з багатством флори, формування у них бережливого ставлення до природи та розвитку дослідницьких компетентностей.

Програми спрямовані на різні вікові категорії, реалізуються у формі практичних занять, екскурсій, проектної діяльності, експериментів та еко-акцій. Вони можуть використовуватися як окремо, так і в комплексі для створення цілісного курсу з вивчення рослинного світу в контексті екологічного виховання.

Ці програми — результат кропіткої праці педагогів, які багато років працюють у сфері позашкільної освіти, поєднуючи науковий підхід з доступністю викладу, цікавими формами роботи та глибоким залученням вихованців до еко-діяльності.

Цей матеріал стане корисним для керівників гуртків Донецького обласного еколого-натуралістичного центру.

**ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом Донецького обласного
еколого-натуралістичного
центру
від 09.06.2025 № 68

Гнибіда Сергій, Гнибіда Аліна, Щепіхіна Ірина

**Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку**

«Еко-Флора»

**(Поєднання екологічного підходу до вирощування рослин
із флористичним дизайном)**

3 роки навчання

Початковий, основний, вищий рівні навчання

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою
Донецького обласного
еколого-натуралістичного
центру
Протокол від 09.06.2025 № 3

Краматорськ – 2025

Автори:

Гнибіда Аліна Сергіївна, методист Донецького обласного еколого-натуралістичного центру

Гнибіда Сергій Анатолійович, керівник гуртків Донецького обласного еколого-натуралістичного центру

Щепіхіна Ірина Геннадіївна, керівник гуртків Донецького обласного еколого-натуралістичного центру

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма «Еко-Флора» з позашкільної освіти розроблена із урахуванням положень законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту» та відповідно до Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2001 року № 433, Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом МОН України від 11 серпня 2004 року № 651, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2004 року за № 1036/9635, Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом МОН України від 22 липня 2008 року № 676, Типової освітньої програми закладу позашкільної освіти, затвердженої наказом МОН України від 05 січня 2021 року № 17, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 березня 2021 року за № 308/35930, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ДНУ «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» від 05 червня 2013 року № 14.1/10-1685), доповнених Методичними рекомендаціями щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» від 16 серпня 2023 року № 21/08-1330).

У сучасному світі дедалі більше уваги приділяється екологічним підходам до життя. Гурток «Еко-Флора» покликаний навчити дітей і підлітків свідомому ставленню до природи, використанню екологічних методів у вирощуванні рослин, а також креативному підходу до флористичного дизайну.

Гурток «Еко-Флора» є інноваційною формою позашкільної освіти, що поєднує екологічне квітникарство, флористичний дизайн, елементи ландшафтного проєктування та дослідницької діяльності з практичним спрямуванням, екологічне виховання та творчий підхід, допомагаючи учасникам створювати естетичні композиції з рослин, використовуючи природні та вторинні матеріали. Його актуальність визначається низкою

освітніх, екологічних, культурних та соціальних чинників, які повністю відповідають вимогам до сучасних конкурсних програм за профілями **«Квітникарство»** та **«Ландшафтний дизайн»**.

Метою програми є формування екологічної свідомості та розвиток навичок вирощування рослин і створення флористичних композицій із використанням екологічних матеріалів.

Завдання:

- Ознайомити вихованців із принципами екологічного садівництва та догляду за рослинами.
- Навчити використовувати природні та вторинні матеріали у флористичному дизайні.
- Виховати відповідальність за навколишнє середовище через практичні дії.
- Розвинути креативне мислення та художній смак у створенні композицій.
- Навчити екологічних підходів у використанні природних ресурсів.

Програма розрахована на вихованців/вихованок віком від 12 до 18 років, з можливістю поділу на групи за рівнем підготовки та інтересами.

Програма гуртка спрямована на **розвиток екологічної, громадянської, технологічної, математичної, підприємницької та інформаційно-цифрової компетентностей**, передбачених новою редакцією Державного стандарту базової середньої освіти. Учасники отримують знання і практичні навички з таких суміжних галузей:

- біологія та ботаніка (вивчення рослин, біорізноманіття, охорона природи);
- хімія та фізика (вплив факторів середовища на ріст рослин, склад ґрунтів, світло та температура);
- географія (ландшафтні зони, розміщення культур, кліматичні особливості);

- математика (розрахунки площі клумб, пропорції композицій, масштабування);
- інформатика та технології (створення проєктів озеленення з використанням комп'ютерних програм та штучного інтелекту).

«Еко-Флора» реалізує **цілісний і міждисциплінарний підхід** до формування у вихованців практичних і дослідницьких умінь, необхідних для майбутньої діяльності в галузі декоративного садівництва, флористики, агроєкології, ландшафтного дизайну. Послідовне опрацювання трирічної програми гуртка забезпечує **простір для професійного самовизначення** учнівської молоді, дозволяє здійснювати усвідомлений вибір майбутнього профілю навчання у закладах фахової передвищої чи вищої освіти аграрного та екологічного спрямування.

Програма гуртка сприяє **утвердженню української національної та громадянської ідентичності** через вивчення:

- традицій українського квітникарства та народного декоративного мистецтва;
- внеску українських учених у галузі селекції, генетики, інтродукції та охорони рослинного світу;
- об'єктів національного природного надбання;
- збереження локального біорізноманіття.

Робота гуртка є засобом **екологічного та патріотичного виховання**, формує бережне ставлення до природного середовища як до частини культурної спадщини.

Гурток «Еко-Флора» передбачає **використання комп'ютерних технологій для планування клумб, створення флористичних композицій і візуалізації проєктів озеленення**. Робота з 2D- та 3D-моделями дозволяє вихованцям оволодіти сучасними інструментами проектної діяльності, розвиває просторове мислення та технічну грамотність.

Діяльність гуртка будується на принципах **відкритої освіти** з можливістю **партнерської взаємодії** із закладами вищої освіти, науковими

інституціями, підприємствами зеленого будівництва, дослідницькими станціями. Це дозволяє:

- залучати вихованців до реальних екологічних, освітніх і культурних ініціатив;
- розширювати можливості профільної підготовки;
- **інтегрувати гурткову діяльність у систему безперервної аграрної освіти України.**

Гурток «Еко-Флора» відповідає сучасним викликам екологічної освіти, інтегрує природничо-наукові знання з художньо-естетичною практикою та цифровими технологіями. Його реалізація сприятиме розвитку еколого-натуралістичної творчості, формуванню сучасних компетентностей молоді, а також розширенню освітнього простору для професійних проб у галузі квітникарства, садово-паркового мистецтва та екологічного дизайну.

«Еко-Флора» – це унікальне поєднання екологічного садівництва та творчої флористики, що допоможе учасникам відчувати гармонію з природою та зробити світ навколо красивішим і чистішим!

Програма гуртка розрахована на 3 роки навчання: початковий, основний, вищий рівні із розрахунку 4 годин на тиждень (144 години на рік).

- **1-й рік – початковий рівень – «Еко-Флора: Пізнаємо природу через квіти»** — *ознайомлення з основами квітникарства, природними матеріалами, екологічним доглядом за рослинами.*

- **2-й рік – основний рівень – «Еко-Флора: Творимо природою — екокомпозиції та дизайн»** — *розвиток навичок флористики, декоративного оформлення, створення композицій із екологічних матеріалів.* (поглиблене вивчення екологічного вирощування рослин, розширення знань у флористичному дизайні, створення екопроектів).

- **3-й рік – вищий рівень – «Еко-Флора: Від природи — до проєкту»** — *інтеграція знань у творчі проєкти, створення авторських робіт, підготовка до виставок і профільного самовизначення.* (самостійна розробка

композицій, застосування екологічних підходів у міському озелененні, дослідницькі роботи, участь у проєктах).

Форми, методи та засоби організації освітнього процесу

Форми організації:

- групові заняття (практичні та теоретичні);
- індивідуальні консультації та проєктна діяльність;
- екскурсії до ботанічних садів, зелених зон, виставок;
- майстер-класи та тренінги з флористики й екодизайну;
- участь у конкурсах, виставках, екологічних акціях;
- онлайн-заняття (за потреби або в змішаному форматі);
- дослідницько-практичні експерименти.

Методи:

- пояснювально-ілюстративний;
- практичний і дослідницький;
- проєктний метод;
- інтерактивні методи (робота в парах, групах, креативні завдання);
- ігрові методи (екологічні ігри, квести, флористичні вікторини);
- метод рефлексії та самооцінювання;
- STEM-підхід до вивчення природних явищ.

Засоби:

- натуральні об'єкти (живі рослини, природні та вторинні матеріали);
- інструменти для садівництва та флористики;
- картки, таблиці, гербарії, колекції зразків;
- мультимедійне обладнання, презентації, відео-матеріали;
- цифрові ресурси: онлайн-сервіси, інтерактивні платформи, застосунки для ідентифікації рослин.

Очікувані результати

Після завершення програми вихованці:

- Навчатися вирощувати рослини екологічними методами.

- Зрозуміють значення рослин для довкілля та здоров'я людини.
- Зможуть створювати флористичні композиції з природних матеріалів.
- Долучаться до екологічних ініціатив та заходів.
- Розвинуть творчі здібності та екологічне мислення.

Контрольні заходи

- поточне оцінювання через практичну діяльність (виконання завдань на заняттях, участь у груповій роботі);
- презентація мініпроектів та творчих композицій;
- виставки результатів роботи (букети, панно, екодизайн);
- участь у внутрішніх і зовнішніх конкурсах, фестивалях;
- самооцінювання та взаємооцінювання (анкети, мінірефлексії, щоденники спостережень);
- підсумкові заняття у вигляді презентації портфоліо або екологічної ініціативи;
- оцінювання індивідуального прогресу, з урахуванням стартового рівня учасників.

Ресурсне забезпечення програми

Матеріали:

- насіння, живці, ґрунт, органічні добрива, горщики;
- природні матеріали: мох, кора, сухоцвіти, каміння, листя, трава;
- вторинні матеріали: скляні пляшки, пластикові ємності, пакувальні матеріали;
- флористичні засоби: флористична губка, дріт, ножиці, клеєві пістолети.

Технічні засоби:

- ноутбук, проектор, камера;
- мобільні застосунки (PlantNet, Canva тощо);
- мультимедійні презентації, інтерактивні таблиці, відеоуроки.

Інформаційні ресурси:

- методичні посібники з флористики, ботаніки, екодизайну;
- науково-популярна література;

- онлайн-бібліотеки, освітні платформи;
- консультаційна підтримка від фахівців (ботаніків, ландшафтних дизайнерів, флористів).

Партнерські ресурси:

- співпраця з ботанічними садами, місцевими екоорганізаціями, екологічними станціями;
- участь у спільних акціях та конкурсах;
- інтеграція з екологічними ініціативами громади.

ЕКО-ФЛОРА: ПІЗНАЄМО ПРИРОДУ ЧЕРЕЗ КВІТИ

Початковий рівень, один рік навчання (ознайомчий)

Загальна кількість годин: 144 години на рік (4 години на тиждень)

Тема року: «Основи екологічного квітникарства та природної флористики».

Мета: формування основних знань про екологічне квітникарство, розвиток естетичного сприйняття та навичок роботи з природними матеріалами.

Очікувані результати: учасники навчатимуться доглядати за рослинами екологічними методами, створювати прості флористичні композиції.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Номер теми	Назва теми	Кількість годин	
		Теоретичних	Практичних
1	2	3	4
Модуль 1. Світ рослин: знайомство		12	24
1.1	Ознайомлення з програмою, екологічна свідомість	1	1
1.2	Основи ботаніки: будова та ріст рослин	2	2
1.3	Біорізноманіття квіткових рослин	4	6
1.4	Кімнатні рослини: догляд, розмноження	3	5

1.5	Практикум: висадка кімнатної рослини	2	8
Модуль 2. Екологічні основи вирощування рослин		12	24
2.1	Основи біоорганічного садівництва	2	2
2.2	Природні добрива: користь та застосування	2	2
2.3	Вирощування квітів без хімікатів	2	4
2.4	Компостування та його значення	2	4
2.5	Практичне заняття: створення компостного куточка	2	6
2.6	Догляд за рослинами без використання шкідливих речовин	2	6
Модуль 3. Природні матеріали у флористиці		8	22
3.1	Декоративні властивості природних матеріалів	2	4
3.2	Сухоцвіти та їх використання	2	6
3.3	Використання кори, моху, каміння	2	4
3.4	Практичне заняття: створення композиції з сухоцвітів	2	8
Модуль 4. Основи квіткового дизайну		8	28
4.1	Гармонія кольорів у природі та флористиці	2	6
4.2	Основи складання композицій	2	10
4.3	Робота з квітковими текстурами	2	6
4.4	Практичне заняття: виготовлення першого букета	2	8
Підсумковий модуль: Виставка робіт «Моя перша екокомпозиція»		0	6
Разом		40	104

Зміст роботи

Модуль 1. Світ рослин: знайомство

1.1. Ознайомлення з програмою, екологічна свідомість (2 год)

Теоретична частина. Презентація програми гуртка «Еко-Флора»: модулі, види занять, практичні проєкти. Пояснення поняття «екологічна свідомість»

через приклади з життя. Мозковий штурм: «Як я можу допомогти природі?»
Перегляд мотиваційного відео про екоініціативи (5–7 хв) + обговорення.

Практична частина. Робота в групах: складання міні-кодексу «5 кроків до екологічної поведінки». Рефлексія: вправа «Листочок настрою». Домашнє завдання (творче): намалювати або сфотографувати улюблену рослину.

1.2. Основи ботаніки: будова та ріст рослин (6 год)

Мета теми: ознайомити вихованців з основною будовою рослин, функціями органів та чинниками росту; сформувати первинні уявлення про процеси фотосинтезу, дихання, живлення рослин, а також навчити спостерігати та вести мінідослідження.

Заняття 1 (2 год): Загальна будова рослин

Теоретична частина. Частини рослини: корінь, стебло, листок, квітка, плід, насіння. Функції кожного органа рослини.

Практична частина. Розбір живої рослини, схема «Будова рослини» (робота в зошитах/на плакаті). Міні-дослід: пророщування насіння у вологій серветці.

Заняття 2 (2 год): Умови росту та розвитку рослин

Теоретична частина. Що потрібно рослині для життя: вода, світло, тепло, повітря, поживні речовини. Вплив зовнішніх чинників на ріст рослин. Фотосинтез (спрощене пояснення), дихання рослин.

Практична частина. Закладка досліду «Вирощуємо рослини в різних умовах» (світло/темрява, вода/без води).

Заняття 3 (2 год): Спостереження і мінідослідження

Практична частина. Спостереження за ростом пророщених насінин (запис результатів у таблицю). Узагальнення знань: інтерактивна вікторина або квест «Що я знаю про будову рослини?». Робота в парах: складання мінібуклету «Моя рослина і її будова». Підсумкова рефлексія: гра «Так / Ні / Не знаю» за вивченим матеріалом.

Очікувані результати:

Вихованці називають основні частини рослини та пояснюють їх функції.

Розуміють вплив природних факторів на ріст і розвиток.

Вміють вести спостереження, робити прості висновки.

Формують екологічне мислення та допитливість у дослідницькій діяльності.

1.3. Біорізноманіття квіткових рослин

Мета теми: сформувати в учнів/слухачів уявлення про різноманітність квіткових (покритонасінних) рослин, їхню будову, класифікацію, екологічну роль та значення в природі і житті людини; розвивати навички спостереження, порівняння, аналізу та бережливого ставлення до рослинного світу.

Заняття 1. Вступ до теми. Що таке біорізноманіття?

Теоретична частина. Поняття «біорізноманіття», «вид», «сорт», «рід». Класифікація квіткових рослин: дикорослі, культурні, декоративні. Види біорізноманіття у квітникарстві: польові, садові, кімнатні квіти. Гра: «Впізнай квітку за описом/зображенням».

Заняття 2. Культурні квіткові рослини: багатство форм і кольорів

Теоретична частина. Айстри, тюльпани, троянди, гладіолуси, жоржини, петунії – різновиди, призначення. Виведення сортів: що таке селекція. Квітова символіка в українській культурі.

Практична частина. Складання колекції зображень/малюнків різних сортів обраної квітки.

Заняття 3. Дикорослі та рідкісні квіткові рослини

Теоретична частина. Роль дикорослих квітів у природі (медоноси, лікарські рослини). Рослини з Червоної книги України. Причини зникнення видів та як їх захищати.

Практична частина. «Збережи рослину» – розробка еколого-захисного постера.

Заняття 4. Біорізноманіття квітів у різних природних зонах

Теоретична частина. Квіти степу, лісу, луків, Карпат, Полісся. Пристосування до середовища (кольори, форма листків, час цвітіння). Географічне різноманіття рослин: рідні й інтродуковані види.

Практична частина. Складання мапи «Квіткове багатство України».

Заняття 5. Підсумковий проєкт: «Моє квіткове біорізноманіття»

Створення міні-проєктів про одну групу квітів або окремих рід. Оформлення презентації, колажу або фотодобірки. Презентація робіт, взаємооцінювання. Вікторина або флористичний квест «Хто я серед квітів?».

Очікувані результати:

Вихованці розуміють значення біорізноманіття квіткових рослин.

Знають приклади культурних, дикорослих, рідкісних видів.

Уміють створювати проєкти, ілюструвати різноманіття квітів.

Виявляють екологічну свідомість та інтерес до охорони природи.

1.4. Кімнатні рослини: догляд, розмноження (8 годин)

Мета теми: сформувати в учасників гуртка базові знання про видове різноманіття кімнатних рослин, їхні біологічні потреби, способи догляду та розмноження; розвинути практичні навички вирощування та відповідального ставлення до живих об'єктів; виховувати естетичний смак, спостережливість і екологічну свідомість у процесі догляду за рослинами в приміщеннях.

Заняття 1 (2 год): Різноманіття кімнатних рослин

Теоретична частина. Чому рослини вирощують у приміщеннях: естетика, очищення повітря, користь для психоемоційного стану. Основні групи кімнатних рослин: декоративно-листяні, квітучі, ампельні, сукуленти. Ознаки здорової рослини.

Практична частина. «Картотека кімнатних рослин» — знайомство з прикладами (візуальні матеріали, живі зразки, додаток PlantNet).

Заняття 2 (2 год): Догляд за кімнатними рослинами

Теоретична частина. Основні потреби: світло, полив, температура, вологість повітря. Як правильно поливати рослини (надмірний/недостатній полив). Пересадка: коли і як це робити.

Практична частина. Догляд за реальною кімнатною рослиною (обрізка, полив, чистка листя).

Заняття 3 (2 год): Розмноження кімнатних рослин

Теоретична частина. Основні способи розмноження: живцями, листком, поділом кореневища, насінням. Підготовка субстрату, інструментів, мінітеплички.

Практична частина. Укорінення живця (наприклад, традесканції, пеларгонії, фікуса, сансевієрії). Ведення щоденника спостережень.

Заняття 4 (2 год): Мій зелений простір — творчий підсумок

Практична частина. Проєктування власного «зеленого підвіконня» або мінісаду в кімнаті. Колективна робота: догляд за куточком кімнатних рослин у класі/закладі. Презентація учасників: «Моя рослина – моя відповідальність». Підсумкова вікторина або гра «Вірю – не вірю» про кімнатні рослини.

Очікувані результати:

Вихованці знають основні правила догляду за кімнатними рослинами.

Вміють розпізнавати групи кімнатних рослин за зовнішніми ознаками.

Практично освоїли базові техніки розмноження.

Розвинули відповідальність та турботливе ставлення до живої природи.

1.5. Практикум: висадка кімнатних рослин

Мета теми: набути практичних навичок вибору, пересадки та висадки кімнатних рослин із дотриманням екологічних принципів; навчитися підбирати відповідні умови догляду, формувати естетичне мислення та відповідальність за «зелений простір» у навчальному закладі чи вдома.

Заняття 1. Підготовка до посадки (2 год)

Теоретична частина. Як обрати здорову рослину (огляд, коріння, листя). Види ґрунтів і субстратів для кімнатних рослин. Вибір горщика (матеріал, дренажні отвори, розмір).

Практична частина. Підготовка ємностей і суміші для посадки.

Заняття 2. Пересадка кімнатної рослини (2 год)

Теоретична частина. Показники, коли рослині потрібна пересадка. Покрокова інструкція пересадки (дренаж, центроване розміщення, ущільнення ґрунту).

Практична частина. Пересадка обраної кімнатної рослини. Ведення фотофіксації етапів роботи.

Заняття 3. Догляд після посадки (2 год)

Теоретична частина. Перший полив: скільки, коли, як. Умови адаптації після пересадки: освітлення, вологість, температура. Обробка листя, профілактика хвороб.

Практична частина. Створення індивідуальної картки догляду за посадженою рослиною.

Заняття 4. Створення міні-оранжереї або «зеленого підвіконня» (2 год)

Теоретична частина. Групове оформлення куточка кімнатних рослин у класі/гуртковій кімнаті. Декоративне оздоблення простору (таблички, підписи, мініплакати). Розподіл обов'язків з догляду (графік поливу, спостереження).

Практична частина. Висадка нових рослин у груповий квітник.

Заняття 5. Підсумкове заняття + презентація результатів (2 год)

Рефлексія: що я навчився/чого навчився. Мініпрезентації учасників про свою рослину: «Я – її господар». Підбиття підсумків: оцінка стану посаджених рослин. Нагородження активних учасників/створення фотоколажу «Наш зелений куточок».

Очікувані результати:

Вихованці вміють правильно пересаджувати і висаджувати кімнатні рослини.

Самостійно доглядають за «своєю» рослиною, ведуть спостереження.

Розуміють естетичну, екологічну та оздоровчу цінність кімнатного озеленення.

Долучаються до створення «зеленого простору» у школі чи вдома.

Модуль 2. Екологічні основи вирощування рослин (36 годин)

2.1. Основи біоорганічного садівництва (4 години)

Мета теми: ознайомити вихованців з основами біоорганічного підходу до вирощування рослин, сформуванню розуміння важливості природних методів обробітку ґрунту й захисту рослин, навчити створювати екологічно безпечне середовище для росту квіткових культур.

Заняття 1 (2 год): Що таке біоорганічне садівництво?

Теоретична частина. Визначення та принципи: без хімії, з користю для природи. Відмінність біоорганічного садівництва від традиційного. Природні добрива: компост, деревний попіл, настої трав. Дружні до рослин організми: дощові черв'яки, бджоли, жуки-хижаки.

Інтерактив. «Обери безпечне» — гра на розпізнавання природних і шкідливих засобів догляду.

Заняття 2 (2 год): Практика екологічного догляду

Теоретична частина. Підготовка біоґрунту: компоненти, властивості, як змішати. Види мульчі: трава, солома, кора, кокосове волокно. Виготовлення екодобрива: настій кропиви, компостний чай.

Практична частина. Створення власної суміші для висадки квітів у горщик. Робота в групах: «Здоровий ґрунт – здорова рослина».

Очікувані результати:

Вихованці знають основи біоорганічного садівництва.

Уміють відрізняти природні добрива від хімічних.

Засвоїли правила екологічного догляду за ґрунтом і рослинами.

Практично оволоділи простими екотехнологіями для квітництва.

2.2. Природні добрива: користь та застосування (4 год)

Мета теми: ознайомити вихованців з основними видами природних добрив, їхнім впливом на ріст і розвиток рослин; навчити готувати та застосовувати прості органічні підживлення у практичному квітництві.

Заняття 1 (2 год): Види природних добрив і їх дія

Теоретична частина. Що таке природні (органічні) добрива? Основні види: компост, деревний попіл, настої трав (кропиви, календули), перегній,

біогумус. Як добрива впливають на ріст рослин (поживні речовини: азот, фосфор, калій).

Інтерактив. Гра «Добриво – супергерой» (розподіл добрив за дією на рослини). Міні-дослід: як виглядає ґрунт із добривом і без нього.

Заняття 2 (2 год): Практичне використання органічних добрив

Як правильно вносити добрива: у ґрунт, у вигляді настою, при поливі. Безпека та дозування (чому «більше» не означає «краще»).

Практична частина. Приготування настою кропиви або «компостного чаю». Екологічні добрива у домашньому квітникарстві. Робота в парах: складання міні-інструкції «Як підживити мою рослину природно».

Очікувані результати:

Вихованці знають, які природні добрива бувають і для чого їх застосовують.

Розуміють екологічну перевагу органічного підживлення.

Уміють приготувати і використовувати прості натуральні добрива.

Усвідомлюють відповідальність за екобезпеку догляду за рослинами.

2.3. Вирощування квітів без хімікатів (6 годин)

Мета теми: сформувати у вихованців розуміння принципів безпечного для природи квітникарства, ознайомити з екологічними альтернативами хімічним засобам догляду, навчити практично застосовувати природні методи захисту та підживлення квіткових рослин.

Заняття 1 (2 год): Принципи безпечного квітникарства

Теоретична частина. Чим небезпечні хімікати: вплив на рослини, ґрунт, людину. Основи екологічного підходу: здоров'я рослин через природну рівновагу. Альтернативи хімії: компост, настої трав, мульча, сівозмінна. Гра «Хімія чи природа?» — розпізнавання засобів догляду.

Практична частина. Складання таблиці «Небезпечні – безпечні дії у квітникарстві».

Заняття 2 (2 год): Природні засоби захисту рослин

Теоретична частина. Біологічний захист: настої часнику, тютюну, календули, попелу. Корисні комахи в боротьбі зі шкідниками (божа корівка, жужелиця). Використання міжрядь і ароматичних рослин для захисту.

Практична частина. Приготування настою проти попелиці. Робота в парах: «План рятування квітки без хімії».

Заняття 3 (2 год): Екомоделі вирощування квітів

Теоретична частина. Методики вирощування без хімії: пермакультура, біогрядки, контейнери. Роль мульчі, органічного ґрунту, правильного освітлення.

Практична частина. Підготовка контейнера/горщика з біоґрунтом для вирощування квітів. Підсумкова рефлексія: «Що я зміню у своїх діях як квітникар?»

Очікувані результати:

Вихованці розуміють, чому важливо уникати хімікатів у вирощуванні квітів.

Знають основні природні засоби захисту та підживлення.

Уміють практично доглядати за рослинами без хімії.

Виявляють екологічно відповідальне ставлення до рослин та довкілля.

2.4. Компостування та його значення (6 годин)

Мета теми: сформувати розуміння процесу компостування як природного способу переробки органічних відходів; навчити створювати простий компостер, розрізняти види компосту та пояснювати його значення для ґрунту, рослин і довкілля.

Заняття 1 (2 год): Що таке компостування?

Теоретична частина. Визначення: природне перетворення органічних решток у добриво. Види компосту: холодний, гарячий, вермикомпост. Що можна і не можна класти в компост. Користь компосту для ґрунту, рослин, довкілля.

Інтерактив. «Компостне коло» — гра з сортування відходів (їжа, папір, пластик тощо).

Заняття 2 (2 год): Як створити компостер

Теоретична частина. Види компостерів: ящик, контейнер, яма, кімнатний вермикомпостер. Шари компосту: «зелені» (волога фракція) і «коричневі» (суха фракція). Як пришвидшити процес розкладання (подрібнення, вологість, повітря).

Практична частина. створення міні-компостера з пластикового контейнера. Ведення щоденника спостережень за змінами в компості.

Заняття 3 (2 год): Компост у практиці екоквітництва

Як і коли вносити компост у ґрунт для квітів. Економічна та екологічна користь: добриво безкоштовне і природне. Успішні приклади: як школи, родини й громади створюють компости. Створення постера або інфографіки «Мій шлях до компостування». Узагальнення знань: флеш-вікторина «Компост–компост–не компост».

Очікувані результати:

Вихованці знають процес і принципи компостування.

Уміють відрізняти придатні та непридатні для компосту матеріали.

Можуть створити простий компостер і доглядати за ним.

Розуміють значення компосту для сталого розвитку та здорового ґрунту

2.5. Практичне заняття: створення компостного куточка (8 годин)

Мета теми: навчити вихованців створювати простий та ефективний компостний куточок у шкільному дворі, гуртковій зоні або вдома; сформувати практичні навички сортування органічних відходів, догляду за компостом і відповідального поводження з побутовими ресурсами.

Заняття 1 (2 год): Планування та вибір місця

Теоретична частина. Визначення функцій компостного куточка. Вибір місця: затінене, провітрюване, зручне для доступу. Види компостерів (ящик, сітка, дерев'яна рама, пластиковий контейнер). Обговорення та ескіз плану куточка.

Практична частина. Креслення схеми «Мій компостер».

Заняття 2 (2 год): Побудова компостера

Практична частина. Підготовка матеріалів (деревина, сітка, відра, вила, лопати, рукавички). Інструктаж з безпеки. Побудова простої конструкції (наприклад, компостна скринька з дерева або пластикових ящиків). Встановлення таблички «Компостний куточок. Не смітник!». Фотозвіт етапів.

Заняття 3 (2 год): Запуск компостування

Теоретична частина. Що класти в компост: «зелені» та «коричневі» відходи. Перші шари компосту: трав'яні залишки, папір, сухе листя, шкарлупа, овочеві рештки. Додавання води, перемішування.

Практична частина. Створення стартової суміші. Створення чергування відповідальних учасників за догляд.

Заняття 4 (2 год): Догляд, моніторинг і презентація

Перевірка вологості, стану, запаху, температури. Залучення інших гуртків або класів (екскурсія до компостного куточка). Підготовка інформаційного стенду або буклета «Як працює компост». Презентація результатів та рефлексія: «Що я навчився за 4 заняття».

Очікувані результати:

Учасники вміють обирати місце, створювати та обслуговувати компостер.

Розуміють різницю між органічними та неорганічними відходами.

Мають практичний досвід запуску компостування.

Сформували командну відповідальність за догляд за природою на рівні своєї школи/гуртка.

2.6. Догляд за рослинами без використання шкідливих речовин (8 годин)

Мета теми: сформувати практичні знання та навички екологічно безпечного догляду за кімнатними та садовими рослинами без застосування хімічних речовин; ознайомити з природними методами профілактики хвороб і боротьби зі шкідниками.

Заняття 1 (2 год): Проблема хімізації в догляді за рослинами

Теоретична частина. Які речовини вважаються шкідливими: пестициди, гербіциди, стимулятори росту. Їхній вплив на рослину, ґрунт, людину. Чому

важливо уникати хімії в домашньому квітникарстві. Гра «Добре – погано»: розпізнавання дій у догляді.

Заняття 2 (2 год): Природні методи захисту рослин

Теоретична частина. Настояї та відвари: кропива, календула, часник, тютюн, зола. Корисні комахи та мікроорганізми. Профілактика хвороб: чистота, провітрювання, дренаж.

Практична частина. Приготування настою від попелиці та обробка листя.

Заняття 3 (2 год): Правильні умови як основа здоров'я рослин

Теоретична частина. Світло, температура, волога – як уникнути стресів для рослини. Пересадка, обрізка, вчасний полив. Мульчування як природний захист ґрунту. Робота в групах: план «Догляд без хімії» для обраної рослини.

Заняття 4 (2 год): Підсумковий мініпроєкт

Створення буклету або плаката: «5 правил екобезпечного догляду за рослинами». Презентація індивідуального або групового досвіду з безпечного догляду. Вікторина або еко-квест за темою. Рефлексія: що я змінив у своєму ставленні до рослин.

Очікувані результати:

Вихованці розуміють небезпеку хімікатів і способи їх заміни.

Уміють готувати й використовувати натуральні засоби для догляду.

Розробляють екологічно безпечні інструкції з догляду.

Виявляють відповідальне ставлення до природи у щоденних діях.

Модуль 3. Природні матеріали у флористиці (30 годин)

3.1. Декоративні властивості природних матеріалів (6 годин)

Мета теми: Ознайомити вихованців із видами природних матеріалів, які застосовуються у флористиці та декоративно-прикладному мистецтві; навчити розпізнавати їх декоративні властивості (форма, текстура, колір, запах) та використовувати їх у створенні творчих композицій.

Заняття 1 (2 год): Вступ до природного декору

Теоретична частина. Що таке природні матеріали: рослинні (листя, трава, квіти, мох, кора, насіння) та мінеральні (камінці, пісок, галька). Декоративні властивості: фактура, форма, колір, прозорість, звук, запах. Порівняння природного й штучного декору.

Практична частина. Складання «карти властивостей» зібраних матеріалів (на дотик, вигляд, колір).

Заняття 2 (2 год): Кольори і форми в природному матеріалі

Теоретична частина. Природні палітри: сезонні кольори (осінь, весна, зима, літо). Незвичайні форми природних елементів: закручені гілочки, насіння-спіралі, симетричні листки. Збереження матеріалів: сушіння, пресування, лакування.

Практична частина. Створення колекційного колажу або гербарію з поясненням декоративних ознак.

Заняття 3 (2 год): Використання природних матеріалів у композиції

Теоретична частина. Поєднання природних матеріалів у екодекорі. Елементи флористики: основа, фокус, заповнення. Види композицій: настільна, настінна, підвісна, у формі букета.

Практична частина. Створення простої композиції (рамка, панно, аплікація або флораріум) з природних матеріалів.

Очікувані результати:

Вихованці знають види природних матеріалів і їх декоративні властивості.

Уміють відбирати матеріали для творчих робіт.

Розвивають естетичний смак і спостережливість.

Створюють власні вироби з природних елементів, не шкодячи природі.

3.2. Сухоцвіти та їх використання (8 годин)

Мета теми: ознайомити вихованців з різновидами сухоцвітів, методами їх заготівлі та можливостями використання у флористичних і декоративних композиціях; розвинути навички обережної роботи з делікатними природними матеріалами.

Заняття 1 (2 год): Що таке сухоцвіти і які вони бувають

Теоретична частина. Визначення сухоцвітів — декоративні рослини, які зберігають форму після висушування. Приклади: геліптерум, лаванда, геліхрізум, лагурус, статиця, безсмертник, цмин. Як обрати рослини для сушіння.

Інтерактив. Класифікація за кольором, формою, тривалістю збереження. Міні-вікторина: «Впізнай сухоцвіт за описом».

Заняття 2 (2 год): Методи сушіння та зберігання

Теоретична частина. Основні способи сушіння: вертикальне (у підвішеному вигляді); у пресі (листя, пелюстки); з використанням піску, силікагелю. Умови сушіння: провітрювання, захист від сонця, волога. Як зберігати сухоцвіти: контейнери, коробки, тканинні мішечки.

Практична частина. Підготовка рослини до сушіння (збір, очищення, підвішування).

Заняття 3 (2 год): Використання сухоцвітів у композиціях

Теоретична частина. Види виробів: букети, панно, листівки, вінки, об'ємні фігури. Комбінації із сухими травами, зерном, гілками, мохом. Правила складання: колористика, баланс, структура.

Практична частина. Створення композиції «Букет спогадів» або міні-вінка.

Заняття 4 (2 год): Творча робота та презентація виробів

Індивідуальне або групове завдання: створення декоративного виробу із сухоцвітів (на вибір). Підготовка до виставки або фотозйомки робіт.

Презентація композицій: «Моя рослина – моє натхнення». Рефлексія: що вийшло найкраще, з якими труднощами зіткнулися, що дізналися нового.

Очікувані результати:

Вихованці знають види та властивості сухоцвітів.

Уміють заготовляти та зберігати матеріал.

Створюють власні флористичні композиції.

Розвивають креативність, точність, естетичне бачення природи.

3.3. Використання кори, моху, каміння (6 годин)

Мета теми:

Ознайомити вихованців із декоративними властивостями природних матеріалів — кори, моху та каміння, навчити їх екологічно безпечному збиранню, підготовці та використанню у флористичних і ландшафтних композиціях.

Заняття 1 (2 год): Природні матеріали як елементи декору

Теоретична частина. Види кори (береза, сосна, дуб) — структура, колір, форма. Види моху (зелений, сфагновий, ягель) — особливості зростання, збирання без шкоди природі. Каміння як акцент у композиції — гладке, пористе, кольорове, мінерали.

Інтерактив. «Природна палітра» — складання таблиці властивостей: колір, текстура, декоративний ефект.

Заняття 2 (2 год): Підготовка та збереження природного матеріалу

Теоретична частина. Як очищувати та сушити кору (без цвілі, без паразитів). Зберігання моху: стабілізація, сушіння, зволоження перед роботою. Як промивати й дезінфікувати каміння.

Практична частина. Підготовка набору матеріалів для майбутньої композиції. Безпека при роботі з натуральними матеріалами.

Заняття 3 (2 год): Створення природної композиції

Ідеї: мінісадок у контейнері, флораріум, настільна зона спокою. Поєднання матеріалів: кора + мох, мох + каміння, кора + сукуленти. Практикум: створення міні-композиції "Еко-куточок з кори, моху та каміння". Презентація робіт, коротке усне пояснення вибору форми й елементів.

Очікувані результати:

- Учасники знають, як правильно і відповідально збирати природні матеріали.
- Вміють підготувати та використовувати кору, мох і каміння у флористиці.

- Розвивають естетичне бачення, точність та акуратність у роботі з природними формами.
- Створюють унікальні композиції, що демонструють гармонію природних текстур.

3.4. Практичне заняття: створення композиції з сухоцвітів (10 годин)

Мета теми:

Закріпити знання вихованців про сухоцвіти, розвинути практичні навички створення флористичних композицій із природних засушених матеріалів; сформувати естетичне мислення, увагу до кольору, фактури й форми.

Заняття 1 (2 год): Планування композиції

Теоретична частина. Вибір теми й форми композиції (букет, панно, листівка, вінок). Основи флористичного компонування: центр, рівновага, акценти.

Практична частина. Підбір сухоцвітів і допоміжних природних матеріалів. Ескіз майбутньої роботи — малюнок + опис ідеї.

Заняття 2 (2 год): Підготовка матеріалів

Практична частина. Очищення, підрізання, сортування сухоцвітів. Вибір основи: рамка, флористична губка, дріт, картон. Безпечне закріплення елементів (дріт, клей, нитки). Тренування окремих елементів: пелюсткова розетка, мінібукет, фон.

Заняття 3 (2 год): Створення композиції — частина 1

Практична частина. Початок оформлення композиції згідно з ескізом. Розміщення головного акценту, підбір кольорової гармонії. Поєднання природних елементів: мох, кора, зерна, сухоцвіти.

Заняття 4 (2 год): Створення композиції — частина 2

Практична частина. Завершення основного компонування. Робота з дрібними деталями, фон, завершальний обрамок. Виправлення недоліків, посилення декоративного ефекту. Очищення виробу, лакування (за потреби).

Заняття 5 (2 год): Презентація і підсумки

Підготовка паспортів композицій (назва, матеріали, ідея). Міні-виставка: «Мова сухоцвітів» — презентація кожного виробу. Колективне обговорення: що вдалося, що було складно, що сподобалося. Фотозйомка та оформлення фотоколажу або альбому робіт.

Очікувані результати:

Вихованці створюють повноцінні композиції із сухоцвітів.

Застосовують знання про принципи флористики та поєднання природних матеріалів.

Вміють планувати, оформлювати та презентувати свої роботи.

Формують відповідальне, творче й естетичне ставлення до природи.

Модуль 4. Основи квіткового дизайну (36 годин)

4.1. Гармонія кольорів у природі та флористиці (8 годин)

Мета теми:

Ознайомити вихованців із принципами поєднання кольорів у природному середовищі та флористичному дизайні; навчити бачити колірні гармонії в рослинах, підбирати вдалу палітру для флористичних композицій і виражати настрій через колір.

Заняття 1 (2 год): Основи кольору в природі

Теоретична частина. Що таке колір і як ми його сприймаємо. Природні кольорові поєднання: луки, поля, ліси, квітники. Основні, додаткові, теплі, холодні кольори. Гра «Кольорове полювання» — знайти зображення природних поєднань (або фото з природи).

Заняття 2 (2 год): Кольорове коло та його використання у флористиці

Теоретична частина. Кольорове коло (за Йоганнесом Іттенем): знайомство, побудова. Види поєднань: аналогічні, контрастні, комплементарні. Вплив кольору на настрій та композицію.

Практична частина. Побудова кольорового кола з натуральних матеріалів (сухі пелюстки, трава, зерна, мох, кора).

Заняття 3 (2 год): Колір як засіб вираження в композиції

Теоретична частина. Кольори настрою: спокій, енергія, радість, печаль. Як правильно обрати палітру для композиції. Вправи: підбір кольорів до теми («Тиша лісу», «Сонячний ранок», «Осінній спокій»).

Практична частина. Створення міні-композиції (на папері чи з матеріалів) з визначеною палітрою.

Заняття 4 (2 год): Творча робота та презентація

Теоретична частина. Індивідуальна або групова робота: створення композиції «Мій настрій у кольорі». Пояснення вибору кольорів і теми. Міні-виставка з обговоренням: як кольори змінюють сприйняття роботи. Підсумкова вікторина: «Знайди правильну палітру» (гра в командах).

Очікувані результати:

Учасники знають базові колористичні поняття.

Уміють розрізняти й комбінувати кольори у природному й флористичному контексті.

Розвивають естетичне бачення, емоційне мислення через колір.

Створюють творчі композиції з урахуванням гармонії кольорів.

Основи складання композицій (10 годин) Мета теми:

Навчити вихованців основ композиційного мислення у флористиці, сформувані вміння працювати з формою, ритмом, пропорціями, центром і акцентом; розвивати креативність та естетичний смак під час створення флористичних робіт.

Заняття 1 (2 год): Що таке композиція? Основи візуальної рівноваги

Теоретична частина. Поняття композиції: структура, цілісність, логіка. Горизонтальна, вертикальна, діагональна композиція. Центр, акцент, ритм, баланс. Приклади з природи: симетрія в квітках, ритм у листках.

Практична частина. Складання композиції з геометричних форм (папір, листя).

Заняття 2 (2 год): Пропорції та масштаб у флористиці

Теоретична частина. Золотий перетин, правило третин. Поєднання великих і дрібних елементів. Відношення основи й висоти, форми й простору.

Практична частина. Створення «квіткового ескізу» — малюнок майбутньої композиції з урахуванням пропорцій.

Заняття 3 (2 год): Простір, глибина, динаміка

Теоретична частина. Що таке глибина у флористичній композиції. Динамічні та статичні композиції. Види побудови: замкнена/розкрита форма, однобічна/оглядова.

Практична частина. Складання мінікомпозиції з об'ємних природних матеріалів (гілочки, трава, шишки).

Заняття 4 (2 год): Форма і лінія в композиції

Теоретична частина. Форми: кругла, каскадна, лінійна, трикутна. Значення лінії: вертикаль – урочистість, діагональ – рух, горизонталь – спокій.

Практична частина. Створення «силуету композиції» з сухоцвітів або листя.

Заняття 5 (2 год): Підсумкова робота — творча композиція

Самостійна творча робота за власним задумом. Оформлення паспорта композиції (тема, матеріали, ідея). Презентація та взаємооцінювання робіт. Рефлексія: «Що я відкрив у собі завдяки композиціям».

Очікувані результати:

Вихованці знають базові правила композиції у флористиці.

Уміють планувати структуру роботи, дотримуватись балансу і пропорцій.

Розвивають просторове мислення, художнє бачення, точність.

Виявляють індивідуальність у творчих композиціях.

4.3. Робота з квітковими текстурами (8 годин)

Мета теми:

Навчити вихованців розпізнавати та використовувати різноманітні текстури у флористичних композиціях, розвивати відчуття матеріалу, навички гармонійного поєднання поверхонь, форм і фактур у природному декорі.

Заняття 1 (2 год): Що таке текстура у флористиці?

Теоретична частина. Визначення текстури: гладка, шорстка, пухка, блискуча, матова. Роль текстури у композиції: контраст, глибина, акцент.

Приклади з природи: фактура пелюсток троянди, листя кактуса, моху, кори, сухоцвітів.

Інтерактив. «Тактильна флористика» — відчуй і впізнай матеріал із зав'язаними очима.

Заняття 2 (2 год): Класифікація та поєднання текстур

Теоретична частина. Текстурна палітра: складання картки з прикладів різних матеріалів. Прийоми поєднання: подібні, контрастні, поступові переходи. Вправи з природними матеріалами: мох + кора, зерно + пелюстка, шишка + травинка.

Практична частина. Мінієтюд “Текстура настрою” (на планшеті або картоні).

Заняття 3 (2 год): Текстура як виразний засіб у композиції

Теоретична частина. Як текстура змінює настрій композиції. Підбір текстур для тем: «Тепло осені», «Шум листя», «Спокій каміння».

Практична частина. Підбір елементів до визначеної теми (робота в парах). Створення ескізу композиції з підписаними текстурами.

Заняття 4 (2 год): Творча робота: композиція з акцентом на текстуру

Практична частина. Виконання флористичної роботи з фокусом на контраст або гармонію фактур. Опис своєї роботи: чому обрано такі текстури, що вони передають. Презентація, виставка, обговорення. Підсумкова рефлексія: «Які текстури стали моїми улюбленими і чому?»

Очікувані результати:

Вихованці знають види природних текстур і розуміють їхнє естетичне значення.

Уміють поєднувати різні фактури у композиціях.

Розвивають спостережливість, дотикову пам'ять, художній смак.

Створюють унікальні творчі роботи, в яких текстура — головний засіб виразності.

4.4. Практичне заняття: виготовлення першого букета (10 годин)

Мета теми:

Ознайомити вихованців з базовими принципами складання букетів, розвинути навички роботи з формою, кольором, композицією та природними матеріалами, сформувані естетичний смак і впевненість у власній творчості.

Заняття 1 (2 год): Що таке букет? Види та стилі

Теоретична частина. Визначення: букет як форма флористичної композиції. Основні види: круглий, однобічний, каскадний, лінійний. Ознайомлення з простими стилями: класичний, польовий, мінімалістичний. Приклади букетів з натуральних матеріалів.

Практична частина. Створення паперової або намальованої моделі букета.

Заняття 2 (2 год): Підбір рослин і підготовка матеріалів

Теоретична частина. Які рослини обрати для першого букета: сухоцвіти, кімнатні, сезонні квіти. Підготовка: підрізання стебел, очищення листя, сортування. Допоміжні матеріали: стрічки, нитки, фольга, мішковина, мотузка.

Практична частина. Тренувальне компонування зібраного матеріалу на столі.

Заняття 3 (2 год): Техніка складання простого букета

Теоретична частина. Центр, форма, висота, напрямок. Як тримати букет, як розподіляти вагу та колір. Закріплення: обв'язування стрічкою або ниткою.

Практична частина. Складання тренувального букета з 5–7 елементів.

Заняття 4 (2 год): Основна творча робота — мій перший букет

Практична частина. Вибір стилю, кольору, форми. Самостійне виготовлення букета з натуральних або комбінованих матеріалів. Оформлення — екоматеріали, підпис. Робота над деталями, чистота ліній, рівновага.

Заняття 5 (2 год): Презентація і аналіз робіт

Підготовка «паспорта букета» (назва, матеріали, ідея, стиль). Презентація букета (усно або в парі). Обговорення: що вдалося, які виклики виникли. Міні-виставка: «Букет як настрій». Підсумкова рефлексія: «Що я відкрив у собі як флорист?».

Очікувані результати:

Вихованців оволоділи базовими навичками складання букета.
Вміють підбирати й komponувати квіткові та природні елементи.
Знають основні форми й стилі букетів.
Виявили творчу ініціативу та розвинули впевненість у власних силах

Підсумковий модуль: Виставка робіт «Моя перша екокомпозиція» (6 годин)

Мета модуля: організувати підсумкову виставку робіт учасників гуртка за результатами вивченого матеріалу; надати можливість кожному презентувати свою екокомпозицію, закріпити здобуті знання та розвинути вміння самооцінки, публічного виступу й рефлексії.

Заняття 1 (2 год): Підготовка до виставки

Практична частина. Вибір композиції для презентації (зробленої раніше або нової). Завершальні доопрацювання: очищення, підрівнювання, підписування. Оформлення «Паспорта композиції» (назва, матеріали, ідея, стиль). Створення інфоетикеток, стендів, підписів. Планування розміщення робіт: макет виставкового простору.

Заняття 2 (2 год): Оформлення експозиції та репетиція презентацій

Практична частина. Організація виставкового простору (коридор, клас, хол). Розміщення робіт за темами або кольоровими зонами. Репетиція виступів: кожен учасник готує коротку усну презентацію. Робота в парах: взаємне коментування/поради.

Заняття 3 (2 год): Проведення виставки та підсумки

Практична частина. Проведення виставки: запрошення інших вихованців, педагогів, батьків. Презентація робіт учасниками. Голосування за номінаціями: «Найприродніша композиція», «Гармонія кольорів», «Дотик до природи», «Текстурна фантазія» тощо. Рефлексія: мініанкета «Що я навчився під час гуртка?». Нагородження учасників (подяки, дипломи, сувеніри з природних матеріалів).

Очікувані результати:

Вихованці презентують власні екологічні композиції з поясненням ідеї.

Застосовують набуті знання на практиці.

Удосконалюють навички публічного виступу, самооцінки та командної роботи.

Демонструють естетичне бачення, екологічну свідомість та творчий підхід.

Прогнозований результат першого року навчання:

сформулюються базові знання про будову рослин, фактори їх росту та біорізноманіття квіткового світу;

вихованці навчатися екологічно доглядати за кімнатними рослинами, застосовуючи безпечні для довкілля методи;

здобудуть практичні навички вирощування та пересадки кімнатних рослин;

ознайомляться з основами флористики, гармонією кольорів та форм у природі;

створять свої перші прості флористичні композиції з природних матеріалів;

розвинути екологічну свідомість, естетичне сприйняття та відповідальне ставлення до природи.

ЕКО-ФЛОРА: ТВОРИМО ПРИРОДОЮ —

ЕКОКОМПОЗИЦІЇ ТА ДИЗАЙН

Основний рівень, один рік навчання

144 години на рік (4 години на тиждень)

Мета: розширити знання вихованців у галузі екологічного квітництва та флористичного дизайну, сформувати вміння створювати авторські екокомпозиції з урахуванням принципів сталого розвитку та естетики природи.

Очікувані результати: учасники знають поглиблені методи вирощування квіткових рослин без хімікатів, уміють створювати складні композиції з природних матеріалів, використовують принципи екологічного

дизайну у власних роботах, презентують проектну творчу діяльність на виставках і конкурсах.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Номер теми	Назва теми	Кількість годин	
		Теоретичних	Практичних
1	2	3	4
Модуль 1. «Екологічне садівництво»		8	30
1.1	Як створити екологічний сад?	2	4
1.2	Контейнерне садівництво: мобільні квітники.	2	8
1.3	Вертикальне озеленення.	2	8
1.4	Озеленення шкільного подвір'я.	2	10
Модуль 2. «Глибше у світ флористики»		8	34
2.1	Як створити гармонійну квіткову композицію?	2	4
2.2	Мистецтво ікебани.	2	6
2.3	Використання нестандартних матеріалів у флористиці.	2	6
2.4	Виготовлення екологічних сувенірів із квітів.	2	18
Модуль 3. «Рослини у міському середовищі»		6	8
3.1	Як озеленювати міста?	2	2
3.2	Рослини, що очищують повітря.	2	2
3.3	Вплив рослин на емоційний стан людини.	2	4
Модуль 4. «Флористичні конкурси та		5	39

проекти»			
4.1	Як підготувати роботу для конкурсу?	2	6
4.2	Виготовлення складних букетів і композицій.	2	14
4.3	Проект «Екологічний куточок у школі».	1	19
Підсумковий модуль. Фінальний проєкт: «Еко-Флора у моєму житті» (стендова презентація або виставка).		0	6
Разом		27	117

Зміст роботи

Модуль 1. «Екологічне садівництво» (38 годин)

Як створити екологічний сад? (6 годин)

Мета: ознайомити вихованців із принципами екологічного садівництва, навчити планувати простір саду з урахуванням природного балансу, обирати дружні до довкілля методи догляду та підбору рослин.

Заняття 1 (2 год): Основи екологічного саду

Теоретична частина. Що таке екологічний сад: відмова від хімії, повага до природи. Основні принципи: біорізноманіття, природні цикли, компостування. Зони в еко-саду: квітник, грядка, куточок дикої природи. Гра або візуалізація: «Уяви свій сад — що в ньому має бути?»

Заняття 2 (2 год): Планування екосаду

Теоретична частина. Як вибрати місце (світло, волога, захист від вітру). Малюнок-план: розміщення рослин, стежинок, компостера. Вибір рослин: місцеві, медоноси, поєднання декоративних і корисних.

Практична частина. Створення макету або план-схеми еко-саду.

Заняття 3 (2 год): Догляд та життя в еко-саду

Теоретична частина. Полив дощовою водою, мульчування, компост. Природний захист рослин: сусідство, настої трав. Еко-сад як простір відпочинку та натхнення.

Практична частина. Колаж або презентація «Мій майбутній екосад».

Очікувані результати:

Вихованці розуміють принципи екологічного садівництва.

Уміють складати план екосаду та підбирати відповідні рослини.

Формують екологічно свідоме ставлення до садівництва як способу збереження природи.

Контейнерне садівництво: мобільні квітники (10 годин)

Мета: навчити учасників гуртка створювати квітники у контейнерах, формувати навички планування, підбору рослин, догляду та естетичного оформлення мобільного озеленення.

Заняття 1 (2 год): Що таке контейнерне садівництво

Теоретична частина. Поняття мобільного квітника: переваги (переміщення, гнучкість, естетика). Види контейнерів: глиняні, пластикові, дерев'яні, перероблені матеріали. Приклади контейнерних садів у містах, школах, на балконах. Візуальний кейс: «Контейнер, який ожив природу».

Заняття 2 (2 год): Вибір рослин і ґрунтосуміші

Теоретична частина. Які рослини підходять для контейнерів: однорічники, багаторічники, сукуленти, пряні трави. Комбінування за кольором, висотою, тривалістю цвітіння. Субстрати: дренаж, пухкість, утримання вологи.

Практична частина. Підбір рослин до заданого контейнера (робота в групах).

Заняття 3 (2 год): Технологія посадки в контейнер

Теоретична частина. Підготовка контейнера: дренаж, заповнення ґрунтом, розміщення рослин. Важливість балансу: центр, фон, обрамлення.

Практична частина. Висадка пробного міні-контейнеру в парах або малих групах.

Заняття 4 (2 год): Догляд за контейнерними рослинами

Теоретична частина. Полив: частота, об'єм, зливи й посухи. Підживлення природними засобами. Обрізка, підтримка форми, сезонна заміна рослин.

Практична частина. Графік догляду: складання чергування або інструкцій з догляду.

Заняття 5 (2 год): Створення власного мобільного квітника

Творча робота: створення авторського контейнерного квітника. Оформлення етикетки або паспорта: назва, склад, ідея. Презентація: «Мій квітник на колесах/балконі/в холі школи». Рефлексія: чому це зручно, що вдалося, що хотів би зробити ще.

Очікувані результати:

Вихованців розуміють принципи контейнерного озеленення.

Уміють підбирати рослини та матеріали для мобільного квітника.

Створюють і доглядають власні композиції в контейнерах.

Розвивають творче мислення, естетичний смак і відповідальність.

Вертикальне озеленення (10 годин)

Мета: ознайомити вихованців із видами та принципами вертикального озеленення, навчити створювати зелені конструкції з екологічних матеріалів, розвинути просторове мислення, естетичне чуття та навички командної роботи.

Заняття 1 (2 год): Що таке вертикальне озеленення

Теоретична частина. Поняття вертикального озеленення: декор, функція, користь. Приклади: мохові панно, настінні кашпо, зелені стіни, конструкції з пляшок. Де це застосовують: балкони, фасади, інтер'єри, міські простори.

Інтерактив. Перегляд фото, створення мініколажу «Зелена стіна моєї мрії».

Заняття 2 (2 год): Конструкції та матеріали

Теоретична частина. Види конструкцій: стаціонарні, мобільні, підвісні. Матеріали: перероблені (пляшки, сітки, піддони), натуральні (дерево, лоза). Як кріпити ємності, забезпечити дренаж і провітрювання.

Практична частина. Створення макету майбутньої конструкції (на папері або з матеріалів).

Заняття 3 (2 год): Вибір рослин для вертикального озеленення

Теоретична частина. Які рослини підходять: ампельні, в'юнкі, тіньовитривалі, невибагливі. Комбінування за кольором, формою, швидкістю росту. Розміщення рослин у вертикалі: верх, центр, низ — функціональні зони.

Практична частина. Створення списку рослин для обраної конструкції.

Заняття 4 (2 год): Створення елементу вертикального озеленення

Практична частина. Практикум: виготовлення еко-кашпо, настінного модулю або частини вертикального квітника. Робота в групах або парах. Обговорення: складнощі, ідеї, що вдалося. Закріплення інструкції з догляду (полив, підживлення, обрізка).

Заняття 5 (2 год): Монтаж, презентація, оцінка

Практична частина. Установка готової конструкції або її демонстрація в класі. Презентація кожної роботи з поясненням: обрана форма, функція, екологічність. Мінівиставка: «Вертикаль природи у нашій школі». Рефлексія: «Чому вертикаль — це зручно, красиво й екологічно».

Очікувані результати:

Вихованці розуміють принципи вертикального озеленення.

Уміють створювати малі форми озеленення з доступних матеріалів.

Мають досвід групової роботи над екологічним дизайном.

Виявляють творче мислення, відповідальність та любов до природи.

Озеленення шкільного подвір'я (12 годин)

Мета: сформувати у вихованців практичні вміння з планування, висадки та догляду за рослинами в умовах шкільного подвір'я; розвинути навички командної роботи, відповідальності й екологічного мислення.

Заняття 1 (2 год): Аналіз території та ідеї озеленення

Практична частина. Обстеження шкільного подвір'я: що є, чого бракує. Виявлення зон: відпочинку, затінку, проходу, порожні ділянки. Ідеї гуртківців: як зробити простір затишним і живим. Ескізи: «Моє зелене бачення школи».

Заняття 2 (2 год): План озеленення

Практична частина. Вибір зони для гурткового озеленення (невелика ділянка). Обговорення: які рослини підійдуть (місцеві, витривалі, декоративні). Створення план-схеми озеленення: групи рослин, доріжки, квітники. Підготовка списку необхідних матеріалів.

Заняття 3 (2 год): Підготовка ґрунту і місця посадки

Практична частина. Очищення ділянки, перекопування, внесення компосту. Розмітка відповідно до плану. Практикум: робота з інструментами, техніка безпеки. Підготовка контейнерів/ємностей (якщо використовується змішаний тип озеленення).

Заняття 4 (2 год): Висадка рослин

Практична частина. Послідовність посадки (високі – середні – низькі). Групування за кольором, висотою, часом цвітіння. Робота в групах: кожна команда відповідає за певну частину квітника. Фотофіксація процесу та результату.

Заняття 5 (2 год): Догляд та облаштування простору

Практична частина. Мульчування, перший полив, встановлення маркувальних табличок. Виготовлення простих елементів декору (з природних матеріалів). Створення чергування з догляду: хто поливає, хто спостерігає. Інструкція з догляду: графік, поради, відповідальні.

Заняття 6 (2 год): Презентація та екомандрівка подвір'ям

Прогулянка «до і після» — зміни, які вдалося досягти. Презентація для гостей, інших учнів, педагогів. Рефлексія: чого навчив цей проєкт, що хочемо зробити наступного разу. Ідеї на майбутнє: створення зони для спостережень або екоуроку.

Очікувані результати:

Вихованців мають практичний досвід озеленення шкільної території. Уміють планувати, висаджувати й доглядати за рослинами. Розвивають навички командної взаємодії, відповідальності та любові до довкілля. Створюють видимий, довготривалий результат своєї праці.

Модуль 2. «Глибше у світ флористики» (42 години)

2.1. Як створити гармонійну квіткову композицію? (6 годин)

Мета: навчити вихованців основним принципам створення гармонійної квіткової композиції з урахуванням форми, кольору, балансу та ритму; розвинути естетичне мислення, увагу до деталей і навички творчого поєднання елементів.

Заняття 1 (2 год): Принципи гармонії в композиції

Теоретична частина. Що таке гармонія: рівновага, узгодженість, спокій. Основні композиційні принципи: центр, симетрія/асиметрія, ритм, пропорція. Приклади композицій з природи: польові букети, природні кущові групи.

Вправа. Аналіз зразків — які композиції гармонійні і чому.

Заняття 2 (2 год): Кольорова та текстурна узгодженість

Теоретична частина. Кольорове коло: сполучення аналогічних і контрастних кольорів. Вплив кольору на настрій композиції. Текстура: поєднання гладкого й шорсткого, світлого й темного.

Практична частина. Створення палітри для майбутньої композиції (з природних матеріалів або малюнок).

Заняття 3 (2 год): Створення власної композиції

Теоретична частина. Вибір форми: кругла, однобічна, каскадна. Послідовність дій: основа — центральний елемент — заповнення.

Практична частина. Складання гармонійної композиції з підготовлених матеріалів. Презентація та обговорення: чому вона гармонійна, що хотілося б змінити.

Очікувані результати:

Вихованців розуміють, що таке гармонія у квітковій композиції.

Знають базові правила поєднання кольорів, форм і текстур.

Уміють створювати власні збалансовані композиції.

Розвивають творче, естетичне та образне мислення.

2.2. Мистецтво ікебани (8 год)

Мета: ознайомити вихованців із філософією та техніками японського мистецтва ікебани, навчити основним правилам побудови композиції в цьому стилі та розвинути естетичне й медитативне сприйняття природи.

Заняття 1 (2 год): Ікебана — гармонія квітки, форми і духу

Теоретична частина. Що таке ікебана: походження, значення, відмінність від західної флористики. Філософія трьох ліній: Небо – Людина – Земля. Мінімалізм, баланс, асиметрія як основа композиції. Огляд прикладів ікебани (відео, фото, презентація).

Вправа. Створення схематичного малюнка композиції з трьома лініями.

Заняття 2 (2 год): Матеріали та форми в ікебані

Теоретична частина. Рослини для ікебани: гілки, квіти, листя, трава — не обов'язково декоративні. Ємності: низькі миски, вази, кензани. Принципи розміщення: напрям, нахил, простір.

Практична частина. Підготовка матеріалів і складання пробних форм у сухому варіанті.

Заняття 3 (2 год): Практичне створення композиції

Практична частина. Побудова композиції у вибраному стилі (наприклад, Морібана або Нагеіре). Робота з кензаном або природною основою (камінь, мох). Усвідомлене оформлення: тиша, концентрація, повага до кожного елементу. Завершення композиції — розгляд з різних ракурсів.

Заняття 4 (2 год): Презентація ікебани — краса в простоті

Практична частина. Оформлення простору для демонстрації робіт. Усна презентація: що виразила моя композиція, які емоції передала. Колективне обговорення: враження, сприйняття. Рефлексія: як ікебана змінила мій погляд на природу.

Очікувані результати:

Вихованців розуміють основи філософії ікебани.

Оволодівають технікою створення простих композицій у цьому стилі.

Формують уважність до деталей, гармонії та внутрішнього спокою.

Виявляють естетичне й особистісне осмислення природи.

2.3. Використання нестандартних матеріалів у флористиці (8 годин)

Мета: розширити уявлення учнів про сучасну флористику, навчити використовувати нестандартні природні й побутові матеріали у створенні композицій, розвинути креативність, естетичний смак і екологічне мислення.

Заняття 1 (2 год): Що таке нестандартні матеріали у флористиці?

Теоретична частина. Поняття: нетрадиційні природні й вторинні матеріали (шкарлупа, пір'я, сітка, сухі фрукти, гудзики, тканина, папір, кора, мох, жолуді, бляшанки, пробки тощо). Приклади сучасних композицій із використанням альтернативних елементів. Обговорення: як це впливає на довкілля, мистецтво, сприйняття краси.

Вправа. Мозковий штурм «Що ще може стати основою для квітки?»

Заняття 2 (2 год): Поєднання квітів і побутових матеріалів

Теоретична частина. Стилістика: контраст природного і штучного, гармонізація. Правила роботи з незвичними матеріалами: чистота, безпечність, кріплення.

Практична частина. Підбір нестандартних елементів до заданої теми композиції. Техніка комбінування: як «примирити» пластик, дерево й квітку.

Заняття 3 (2 год): Створення авторської композиції

Практична частина. Тема: «Нове життя старим речам» або «Квітка у несподіваному середовищі». Робота в парах або малих групах. Використання вторинної сировини + рослинних елементів. Консультації з оформлення, колористики, конструкції.

Заняття 4 (2 год): Презентація і виставка робіт

Оформлення експозиції: назви, авторські ідеї, матеріали. Усні презентації: як обирали елементи, що хотіли показати. Обговорення: креативність, екологічність, естетика. Рефлексія: «Що я навчився бачити по-новому?»

Очікувані результати:

Вихованці вміють експериментувати з матеріалами у флористиці.

Знають приклади нестандартних підходів у природному дизайні.

Уміють поєднувати красу й утилітарність.

Формують екологічне бачення повторного використання речей.

2.4. Виготовлення екологічних сувенірів із квітів (20 годин)

Мета: навчити вихованців створювати авторські сувеніри з використанням квітів та природних матеріалів, розвинути навички ручної праці, дизайну, екологічного мислення та творчої самореалізації.

Заняття 1 (2 год): Ідея екологічного сувеніра

Теоретична частина. Що таке сувенір? Яким має бути екологічний подарунок? Види сувенірів із квітів: панно, мінібукети, листівки, підвіски, прикраси, рамки, закладки, свічники. Приклади готових робіт, обговорення форм і призначення. Генерація ідей: «Який сувенір я хотів би зробити?»

Заняття 2 (2 год): Підбір і підготовка матеріалів

Теоретична частина. Які квіти підходять для сушіння та гербарію. Додаткові матеріали: кора, шишки, трава, зерна, картон, тканина. Методи сушіння: прес, підвішування, силікагель.

Практична частина. Заготівля та сортування матеріалів.

Заняття 3–4 (4 год): Гербарії та флористичні листівки

Теоретична частина. Створення сувенірних листівок із сухоцвітів. Техніка наклеювання та композиції на папері. Декорування: підписи, мотузки, рамки.

Практична частина. 1–2 готових сувенірних листівок.

Заняття 5–6 (4 год): Об'ємні сувеніри з квітів

Теоретична частина. Основи композиції у 3D: мінібукети, прикраси, декоративні фігурки. Як кріпити сухі квіти: клей, нитка, дріт. Виготовлення: флористичні брелоки, кулони, підвіски.

Практична частина. 1 виріб + паспорт (назва, матеріали, для кого/чого).

Заняття 7–8 (4 год): Екокоробка або набір сувенірів

Теоретична частина. Дизайн упаковки: етикетка, бирка, природні елементи. Оформлення готових виробів у подарунковий вигляд.

Практична частина. Створення набору з 2–3 виробів (набір листівок, прикрас тощо).

Заняття 9 (2 год): Підготовка до презентації

Опис ідеї, матеріалів, процесу. Створення паспорта набору. Репетиція презентацій, оформлення виставки. Рефлексія: труднощі, натхнення, що хотілося б спробувати ще.

Заняття 10 (2 год): Презентація виставки «Сувенір з любов'ю до природи»

Виставка робіт у школі, бібліотеці або онлайн Публічні мінівиступи: «Мій сувенір — моє послання природі». Голосування або екомарафон вдячності. Підбиття підсумків, вручення подяк.

Очікувані результати:

Вихованці вміють створювати екологічні сувеніри з квітів та природних матеріалів.

Розвивають дрібну моторику, просторове мислення, естетичний смак.

Формують відповідальне ставлення до природи та подарунків.

Вміють оформлювати свої вироби й презентувати їх публічно.

Модуль 3. «Рослини у міському середовищі» (14 годин)

3.1. Як озеленювати міста? (4 години)

Мета: ознайомити вихованців з важливістю та способами озеленення міського простору, сформулювати уявлення про екологічну роль рослин у місті, розвинути ідеї для власної участі в озелененні.

Заняття 1 (2 год): Навіщо містам рослини?

Теоретична частина. Проблеми міського середовища: забруднення повітря, спека, бетон. Роль зелених зон: очищення повітря, затінення, зниження шуму, психологічний комфорт. Види міського озеленення: сквери і парки, алейки, газони, вертикальне озеленення, контейнерні квітники, «зелені дахи» і

«зелений транспорт». Обговорення: які місця в моєму селищі/місті потребують озеленення?

Заняття 2 (2 год): Як можна долучитися до озеленення?

Теоретична частина. Урбан-садівництво: клумби біля під'їзду, зелені дворики, квіткові контейнери. Міські проєкти та акції: озеленення шкіл, партисипативні проєкти (залучення мешканців). Ідеї гуртківців: «Як би я озеленив своє подвір'я/мікрорайон/шкільну зону?»

Практична частина. Ескіз або макет міського озеленення мініпроєкт «1 квітка для міста»

Очікувані результати:

Вихованці розуміють важливість міського озеленення.

Знають основні типи зелених зон у місті.

Пропонують ідеї для покращення довкілля свого населеного пункту.

Мають мотивацію до участі в шкільних і громадських ініціативах.

3.2. Рослини, що очищують повітря (4 години)

Мета: ознайомити вихованців із властивостями рослин очищувати повітря, навчити підбирати кімнатні й вуличні види для покращення якості повітря в навчальних закладах, оселях і громадських просторах.

Заняття 1 (2 год): Як рослини впливають на повітря

Теоретична частина. Що таке фітонциди, фотосинтез, зволоження — мова очищення. Як рослини поглинають шкідливі речовини (формальдегід, бензол, пил). Топ-10 рослин-очищувачів: хлорофітум, сансевієрія, алое вера, спатифілум, фікус, драцена, епіпремум, герань, лаванда, м'ята. Візуальна презентація + гра «Вгадай рослину за властивістю».

Заняття 2 (2 год): Як доглядати та використовувати рослини-очищувачі

Де розміщувати рослини для кращого ефекту (у класі, біля комп'ютера, на підвіконні). Основи догляду: полив, пересадка, освітлення. Практична робота: висадка однієї з рослин (за наявності), або складання паспорта рослини з інфографікою створення куточка «Дихай легко» у класі чи гуртковій кімнаті.

Очікувані результати:

Вихованці знають рослини, що покращують якість повітря.

Уміють доглядати за ними та обґрунтовано обирати місце для їхнього розміщення.

Створюють або проєктують екозону для покращення мікроклімату в навчальному просторі.

3.3. Вплив рослин на емоційний стан людини (6 годин).

Мета: ознайомити вихованців із науковими та емоційними аспектами впливу рослин на психоемоційний стан людини, сформуванню усвідомлення ролі природи в підтримці психічного здоров'я та мотивацію до створення «зелених оаз» у своєму житті.

Заняття 1 (2 год): Рослини і наш настрій — як це працює?

Теоретична частина. Як рослини впливають на людину: колір, аромат, текстура, форма. Зелений колір — колір заспокоєння, балансуючий ефект листя. Ароматерапія рослинного походження (м'ята, лаванда, меліса, евкаліпт). Приклади з життя: «чому нам добре серед природи?» **Вправа:** створення асоціативної карти «Рослина і емоція».

Заняття 2 (2 год): Кімнатні рослини, які заспокоюють, надихають, мотивують

Теоретична частина. Топ-10 «емоційних» рослин: лаванда — заспокоює, каланхое — символ турботи, сансевієрія — підсилює відчуття стабільності, хлорофітум — очищення і затишок, алое — відновлення, фікус — фільтрація енергії простору.

Практична частина. Підбір рослини за емоцією/потребою. Мініпроект: «Моя рослина-антистрес» — малюнок + короткий опис.

Заняття 3 (2 год): Зелений простір як ресурс для щоденного балансу

Теоретична частина. Як створити «зелений куточок» вдома, у школі, в офлайн/онлайн-просторі. Рослини в інтер'єрі класу: ідеї для озеленення без зайвих витрат.

Практична частина. Створення мінікомпозиції «Мій куточок спокою», або колективне оформлення зони емоційного відпочинку. Рефлексія: що змінилось у моєму настрої після заняття?

Очікувані результати:

Вихованці усвідомлюють позитивний вплив рослин на емоційний стан.

Вміють обирати рослини відповідно до потреб (спокій, енергія, натхнення).

Створюють власні еко-простори для відновлення і гармонізації.

Формують екологічно-збалансоване ставлення до здоров'я та природ

Модуль 4. «Флористичні конкурси та проєкти» (44 години)

4.1. Як підготувати роботу для конкурсу? (8 годин)

Мета: ознайомлення вихованців з основними етапами підготовки конкурсної творчої роботи (екологічної, флористичної, проєктної), сформувані вміння структурувати зміст, оформлювати роботу відповідно до вимог і ефективно її презентувати.

Заняття 1 (2 год): Що таке конкурсна робота і як її обрати?

Теоретична частина. Види конкурсів: флористичні, дослідницькі, творчі (постери, букети, екомоделі). Типи конкурсних робіт: композиція, проєкт, відео, фото, мінідослідження. Як обрати тему: цікава, посильна, актуальна. Приклади успішних конкурсних робіт.

Вправа. Брейншторм «Яку ідею я можу втілити?»

Заняття 2 (2 год): Структура й оформлення конкурсної роботи

Теоретична частина. Що має бути в описі: назва, мета, матеріали, етапи, екологічна ідея, результат. Вимоги до написання та подачі (формати, фото, таблиці, пояснення). Робота над паспортом роботи або короткою анотацією.

Практична частина. Створення структури власного мініпроєкту.

Заняття 3 (2 год): Творче виконання та оформлення

Теоретична частина. Основні принципи оформлення: охайність, читабельність, відповідність темі. Візуалізація: фото процесу, QR-код на відео, гербарії, мапи, інфографіка.

Практична частина. Виконання ключових елементів проєкту або виробу (макет, постер, композиція тощо). Перевірка відповідності вимогам конкурсу.

Заняття 4 (2 год): Презентація та самозахист роботи

Як захищати свою роботу: чітко, впевнено, зі змістом. Поради щодо публічного виступу та самопрезентації. Репетиція захисту: «Моя робота — мій внесок у природу». Рефлексія: що я зробив найкраще, над чим ще треба попрацювати.

Очікувані результати:

Вихованці знають, як створити та подати конкурсну роботу.

Уміють структурувати ідею, візуалізувати результат, пояснити свою мотивацію.

Впевнено презентують власний проєкт.

Мають підготовлену або завершену конкурсну роботу (індивідуальну чи командну).

4.2. Виготовлення складних букетів і композицій (16 годин)

Мета: опанування техніки створення складних флористичних букетів і композицій із використанням кількох рівнів, різних текстур, кольорових схем та природних/екологічних матеріалів; сформувати вміння виражати тему й настрій через квітковий дизайн.

Заняття 1 (2 год): Складна композиція — що це?

Теоретична частина. Поняття складної композиції: багаторівнева структура, композиційний центр, ритм, акценти. Види: круглі, асиметричні, каскадні, формальні/вільні композиції. Приклади з природного та сучасного флористичного дизайну.

Заняття 2 (2 год): Планування авторського букету/композиції

Теоретична частина. Вибір теми: свято, емоція, сезон, символ. Робота з палітрою кольорів і текстур. Ескіз композиції: форма, структура, акценти. Підбір рослин і додаткових матеріалів (мох, кора, сухоцвіти, плоди тощо).

Заняття 3–4 (4 год): Робота з основою та побудова структури

Теоретична частина. Види основ: флористична губка, кензан, сітка, каркас. Рівні в композиції: фон – середній план – передній план.

Практична частина. Створення каркасу/форми під обрану композицію. Початок формування об'єму: робота з найбільшими елементами.

Заняття 5–6 (4 год): Заповнення та деталізація композиції

Теоретична частина. Робота з контрастами: світле-темне, гладке-шорстке, високе-низьке. Введення допоміжних елементів: декоративні трави, листя, гілки. Гармонізація кольорів і текстур.

Практична частина. Завершення композиції + технічна обробка (очищення, кріплення).

Заняття 7 (2 год): Оформлення та підготовка до презентації

Теоретична частина. Екоматеріали для оформлення: натуральні стрічки, мішківина, мотузка. Паспорт композиції: назва, ідея, матеріали, техніка виконання.

Практична частина. Робота над підставкою/рамкою/підписом до композиції.

Заняття 8 (2 год): Презентація складних композицій

Презентація учасників: демонстрація композицій, пояснення задуму. Міні-виставка «Гармонія квітів і природи». Колективне обговорення: сильні сторони, нові ідеї, творчі рішення. Рефлексія: як змінилися мої навички й бачення квітів.

Очікувані результати:

Вихованці вміють планувати й створювати складні квіткові композиції.

Застосовують принципи композиції, кольору, текстури, стилю.

Презентують авторські роботи з поясненням ідеї.

Розвивають креативність, естетичне сприйняття та впевненість у власному творчому рішенні.

4.3. Проєкт «Екологічний куточок у школі» (20 годин)

Мета: формування у вихованців практичних навичок з організації шкільного екологічного простору, навчити працювати в команді, планувати, озеленювати та доглядати за рослинами у навчальному середовищі, розвивати екологічне мислення й ініціативність.

Заняття 1–2 (4 год): Планування проєкту

Теоретична частина. Що таке «екологічний куточок»? (функції, користь, приклади). Вибір місця (клас, коридор, рекреація, бібліотека, їдальня). Генерація ідей: що має бути в куточку — рослини, стенд, полицьки, гасла, компостер, мінігербарій тощо. Практикум: складання проєктної карти: назва, мета, етапи, відповідальні.

Заняття 3–4 (4 год): Розробка дизайну та підбір матеріалів

Практична частина. Ескіз екокуточка: зона рослин, інформаційна зона, декоративна частина. Вибір контейнерів, підставок, освітлення. Підбір рослин: тіньовитривалі, очищувачі повітря, невибагливі. Підготовка матеріалів: збір, перероблення, оздоблення з екокомпонентів.

Заняття 5–6 (4 год): Створення елементів куточка

Практична частина. Виготовлення етикеток, табличок, стенду, гербарію. Розмноження або пересадка рослин. Створення композицій у контейнерах або кашпо. Практична робота: збір конструкції або монтаж обраної частини.

Заняття 7–8 (4 год): Монтаж екологічного куточка

Практична частина. Розміщення елементів згідно з планом. Створення інформаційного стенду: «Чому важливі рослини?», «Доглядай відповідально». Підключення школярів до проєкту (оголошення, опитування, залучення.

Розміщення чергування, графіку догляду.

Заняття 9 (2 год): Презентація проєкту

Практична частина. Презентація для вчителів, батьків, учнів. Усні виступи учасників: що зробили, чому це важливо. Огляд екокуточка, мініекскурсія, демонстрація елементів. Проведення акції «Залиши добру справу – полий квітку».

Заняття 10 (2 год): Рефлексія та підбиття підсумків

Анкетування: що сподобалося, що можна вдосконалити. Вправа «Мій внесок у проєкт». Обговорення можливостей розширення екокуточка. Підготовка мініпрезентації для участі у конкурсі або шкільному заході.

Очікувані результати:

Вихованці спланували, створили й презентували власний екологічний простір у школі.

Засвоїли навички планування, командної роботи, озеленення.

Залучили однолітків до підтримки «зеленого» способу мислення.

Проявили ініціативу та відповідальність за довкілля.

Підсумковий модуль. Фінальний проєкт: «Еко-Флора у моєму житті» (стендова презентація або виставка) (6 годин)

Мета: узагальнити знання та вміння, набуті за роки навчання в гуртку; сприяти творчому самовираженню вихованців через фінальний проєкт — індивідуальну або колективну презентацію досвіду, ідей, практик та результатів роботи з тематики екологічного квітництва і флористики.

Заняття 1 (2 год): Підготовка до фінального проєкту

Обговорення формату: стендова презентація, фото-історія, буклет, макет, відео або виставкова композиція. Генерація ідей: «Моя історія в Еко-Флорі», «Мої улюблені рослини», «Мінісад мрії», «Що я зробив для природи», Вибір теми, планування роботи, розподіл ролей (у разі групових проєктів). Ескіз стенду або структури презентації.

Заняття 2 (2 год): Створення проєктів і оформлення виставки

Робота над фінальними матеріалами: малюнки, фото, гербарії, сувеніри, квіткові композиції, текстові пояснення. Оформлення стендів або

експозиційних об'єктів. Узгодження виставкового простору: столи, банери, таблички. Репетиція виступів: «Я і моя Еко-Флора».

Заняття 3 (2 год): Проведення підсумкової презентації

Відкриття виставки або демонстрація стендових проєктів. Презентації вихованців для запрошених гостей, педагогів, батьків. Обговорення, обмін враженнями, вручення подяк або символічних дипломів. Рефлексія: «Чого я навчився?», «Що змінилось у моєму ставленні до природи?», «Мої мрії на майбутнє».

Очікувані результати:

Вихованці узагальнили власний досвід роботи в гуртку.

Презентували особисті досягнення в креативній, публічній формі.

Зміцнили впевненість у власних силах, екологічну свідомість і відчуття приналежності до природоохоронної справи.

Прогнозований результат другого року навчання:

- учасники поглиблюють знання про екологічні методи вирощування квітів та компостування;
- навчаться готувати природні добрива, проводити сортування органічних відходів, доглядати за рослинами без використання хімікатів;
- оволодіють техніками флористичного дизайну, зокрема композиційного мислення, роботи з кольором, формою, текстурою;
- набудуть навичок з використання природних і вторинних матеріалів (мох, кора, каміння, сухоцвіти) у творчих роботах;
- створять власні флористичні вироби, букети, екодекор, що поєднують природну красу і креативність;
- поглиблюють розуміння значення сталого розвитку, збереження ресурсів і природної естетики в житті людини.

ЕКО-ФЛОРА: ВІД ПРИРОДИ — ДО ПРОЄКТУ

Вищий рівень, один рік навчання (професійно-орієнтований)

Загальна кількість годин: 144 години на рік (4 години на тиждень)

Тема року: «Еко-Флора: Від природи — до проєкту. Творча реалізація екологічних ідей»

Мета: сприяння поглибленню знань і практичних умінь у галузі екологічного квітникарства та флористики шляхом реалізації індивідуальних і командних проєктів, розвитку екосвідомості, проєктного мислення та презентаційних навичок.

Очікувані результати: вихованці вміють самостійно планувати, створювати та оформлювати флористично-екологічні проєкти, застосовують міждисциплінарні знання (ботаніка, дизайн, екологія, технології) для вирішення творчих задач, успішно презентують власні роботи в рамках шкільних і позашкільних конкурсів, виставок, екоподій, демонструють екологічно свідоме, відповідальне ставлення до природи та здатність до професійного самовизначення в цій галузі.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Номер теми	Назва теми	Кількість годин	
		Теоретичних	Практичних
1	2	3	4
Модуль 1. «Дизайн та архітектура у флористиці»		13	23
1.1	Ландшафтний дизайн: що це таке?	3	3
1.2	Моделювання квіткових композицій на великих площах.	6	10
1.3	Створення експозицій для виставок.	4	10

Модуль 2. «Сучасні тенденції у флористиці»		7	15
2.1	Екофлористика: новий підхід до дизайну.	2	4
2.2	Мінімалізм і екостиль.	2	6
2.3	Мода на "зелені офіси".	3	5
Модуль 3. «Власний проєкт із озеленення»		7	23
3.1	Як створити свій квітковий проєкт?	2	4
3.2	Розробка макету озеленення.	4	12
3.3	Презентація власної ідеї	1	7
Модуль 4. «Практичне застосування знань»		10	40
4.1	Як реалізувати власну екологічну ідею?	4	10
4.2	Озеленення громадських просторів.	4	12
4.3	Організація відкритого квіткового фестивалю.	2	18
Підсумковий модуль. Фінальний проєкт: «Моє місто – зелена зона!» (участь у реальному екологічному проєкті).		0	6
Разом		37	107

Модуль 1. «Дизайн та архітектура у флористиці» (36 годин)

1.1. Ландшафтний дизайн: що це таке? (6 годин)

Мета: ознайомлення Вихованців з основами ландшафтного дизайну як поєднання природи, мистецтва та екології; сформувати базові уявлення про планування простору та стилі озеленення.

Заняття 1 (2 год): Що таке ландшафтний дизайн?

Теоретична частина. Визначення поняття: дизайн природного середовища для краси, зручності й гармонії. Чим ландшафтний дизайн

відрізняється від садівництва. Основні елементи: рослини, вода, каміння, рельєф, малі архітектурні форми. Приклади відомих ландшафтних проєктів (сади Японії, парк Софіївка, міські сквери).

Вправа. «Уяви місце, де хотілося б відпочивати — які там елементи?»

Заняття 2 (2 год): Стилi та принципи ландшафтного дизайну

Теоретична частина. Стилi: регулярний (симетрія, геометрія), пейзажний (природність), екостиль (мінімальне втручання). Принципи композиції: баланс, ритм, масштаб, акценти. Ознайомлення з прикладами реалізації різних стилів.

Практична частина. Намалюй умовний простір і спробуй передати стиль.

Заняття 3 (2 год): Ландшафтний дизайнер — професія майбутнього

Теоретична частина. Що робить ландшафтний дизайнер: від ескізу до реалізації. Зв'язок з екологією, містобудуванням, біологією, архітектурою. Які вміння потрібні: спостережливість, уява, знання рослин, комп'ютерні навички.

Мініпроєкт: «Я — дизайнер мого подвір'я / шкільного дворика / клумби» — план-схема з коротким описом.

Очікувані результати:

- Вихованці розуміють поняття ландшафтного дизайну і його значення.
- Знають основні стилі та принципи побудови природного простору.
- Вміють створити простий план-схему озелененої ділянки з елементами дизайну.
- Усвідомлюють міждисциплінарність цієї галузі та її практичну користь.

1.2. Моделювання квіткових композицій на великих площах (16 годин)

Мета: навчити вихованців основам моделювання великих квіткових композицій для парків, шкільних дворів і громадських просторів, розвинути просторове мислення, дизайнерські навички та екологічну відповідальність.

Заняття 1 (2 год): Великі квіткові композиції — для чого і де?

Теоретична частина. Значення масового озеленення: естетика, мікроклімат, символіка. Види композицій: клумби, міксбордери, килимові квітники, геопластика. Огляд прикладів з міст, парків, шкільних проєктів.

Вправа. Аналіз вдалих і невдалих прикладів озеленення площ.

Заняття 2 (2 год): Етапи моделювання квіткової площини

Визначення мети, розміру, функції композиції. Зонування: центр, фон, акценти, краї. Урахування умов (світло, ґрунт, вологість, рух людей). Робота з ескізом: поділ простору на логічні елементи.

Заняття 3 (2 год): Добір рослин за ознаками

Теоретична частина. Кольори, висота, фактура, ритм, тривалість цвітіння. Принцип «від високого — до низького», чергування кольорових плям. Підбір квітів з урахуванням стійкості до погодних умов.

Практична частина. Підбір 10 рослин до заданої схеми.

Заняття 4 (2 год): Створення макету композиції

Практична частина. Робота в групах: макет клумби або квіткового панно. Матеріали: кольоровий папір, пластилін, пісок, сухоцвіти, природні матеріали. Розміщення елементів за ескізом. Захист макетів: чому така форма, кольори, висоти?

Заняття 5–6 (4 год): Створення цифрової моделі (за бажанням)

Практична частина. Ознайомлення з безкоштовними сервісами для ландшафтного моделювання (Canva, Garden Planner, Floorplanner). Перенесення власного ескізу у цифровий макет. Навчання роботі з шарами, елементами, кольоровими зонами. Альтернатива: ручне креслення з легендою та маркуванням.

Заняття 7 (2 год): Презентація готових моделей

Практична частина. Публічна презентація кожної роботи: назва, структура, рослини, значення. Командне обговорення: сильні сторони, оригінальні рішення. Галерея моделей: виставка у шкільному просторі або онлайн.

Заняття 8 (2 год): Впровадження та рефлексія

Як можна реалізувати свій макет у реальному просторі. План дій: що потрібно, хто допоможе, які терміни. Рефлексія: що я навчився, чи готовий працювати з реальними ділянками. Мотивація: участь у конкурсах юних дизайнерів, екологічних ініціативах.

Очікувані результати:

Вихованці розуміють етапи проєктування великих квіткових композицій.

Уміють створювати макети (паперові, цифрові) з урахуванням реальних умов.

Презентують свої ідеї та захищають рішення.

Формують навички командної, креативної та екологічної роботи в просторі.

1.3. Створення експозицій для виставок.(14 годин)

Мета: навчити вихованців основам створення флористичних та екологічних експозицій для участі у виставках, сформуванню вміння продумувати оформлення, тематику, послідовність подачі робіт і презентувати результати діяльності публічно.

Заняття 1 (2 год): Що таке виставкова експозиція?

Теоретична частина. Визначення: експозиція як спосіб представлення творчих робіт. Види виставок: флористичні, дослідницькі, інтерактивні, екопроектні. Що має бути в експозиції: назва, зміст, оформлення, логіка розміщення. Приклади: аналіз вдалих експозицій (фото, відео, макети). Мозковий штурм: яку тему обрала б моя команда?

Заняття 2 (2 год): Планування майбутньої експозиції

Практична частина. Вибір теми: екологія, природа, краса, збереження, традиції. Визначення типу робіт: живі композиції, гербарії, постери, об'ємні вироби. Складання плану розміщення експонатів. Розподіл обов'язків: хто готує інформацію, хто оформлює, хто презентує.

Заняття 3–4 (4 год): Підготовка елементів експозиції

Практична частина. Створення флористичних композицій, оформлення стендів, підписів, етикеток, виготовлення буклетів або презентацій. Вимоги до підписів: назва, автор, матеріали, ідея. Робота з деталями: колір, симетрія, баланс, чистота подачі.

Заняття 5 (2 год): Оформлення експозиції в просторі

Практична частина. Вибір місця: освітлення, прохідність, безпека. Монтаж: розміщення робіт, фону, заголовків, додаткових елементів. Тестова установка: перевірка читабельності, доступності, логіки.

Заняття 6 (2 год): Презентація та захист експозиції

Практична частина. Роль спікера: як розповісти про ідею виставки. Репетиція виступів: коротко, зрозуміло, натхненно. Колективна презентація для класу або запрошених. Формування пакету документів: фото, опис, паспорт виставки.

Заняття 7 (2 год): Підсумки і рефлексія

Оцінювання виставки: що вдалося, що покращити. Збір відгуків (інтерактивна дошка, анкетування, коментарі гостей). Рефлексія: «Чим я пишаюсь у цьому проєкті?» Обговорення можливості участі у районних/обласних конкурсах.

Очікувані результати:

Вихованці розуміють, як створюється повноцінна виставкова експозиція.

Уміють підготувати роботи, оформити простір і презентувати свою діяльність.

Демонструють командну взаємодію, ініціативність, дизайнерське мислення.

Готові представляти гурток/школу на публічних заходах.

Модуль 2. «Сучасні тенденції у флористиці» (22 години)

2.1. Екофлористика: новий підхід до дизайну (6 годин)

Мета: ознайомити вихованців з концепцією екофлористики як поєднання естетики, природності та екологічної свідомості в створенні композицій;

розвинути навички креативного мислення та відповідального використання ресурсів у флористичному дизайні.

Заняття 1 (2 год): Що таке екофлористика?

Теоретична частина. Поняття: флористика без шкоди для довкілля. Принципи: природність, сезонність, локальність, повторне використання, відмова від пластика, хімії, флористичної піни. Приклади з практики сучасних екодизайнерів. Порівняння традиційного та екологічного підходів.

Вправа. Створення «еко-маніфесту флориста» у групах.

Заняття 2 (2 год): Матеріали екофлориста та техніки роботи

Теоретична частина. Природні матеріали: мох, кора, шишки, сухоцвіти, трава, пісок, гілки. Альтернатива флористичній піні: кензан, пісок, глина, м'який мох, тканина. Етичний збір матеріалів: не шкодити природі, не знищувати рослини.

Практична частина. Добір матеріалів до еко-композиції — з обґрунтуванням кожного.

Заняття 3 (2 год): Створення еко-композиції

Теоретична частина. Вибір форми та стилю (мінімалізм, натуралізм, символізм). Робота з текстурами, контрастом і гармонією.

Практична частина. Створення авторської композиції в стилі екофлористики. Міні-презентація: назва, ідея, джерело натхнення, що зроблено екологічно.

Очікувані результати:

Вихованці розуміють принципи екологічного дизайну у флористиці.

Застосовують природні, безпечні для довкілля матеріали у творчості.

Створюють композиції без використання флористичної піни та штучних декорів.

Презентують власні роботи, обґрунтовуючи екологічність підходу.

2.2. Мінімалізм і екостиль (8 годин)

Мета: ознайомити вихованців із принципами мінімалізму та екостилю у флористичному та ландшафтному дизайні, навчити втілювати ідеї простоти, природності та естетичної гармонії в композиціях.

Заняття 1 (2 год): Що таке мінімалізм і екостиль?

Теоретична частина. Мінімалізм: «менше — краще» у дизайні, чисті форми, обмежена палітра, одна ідея = одна композиція. Екостиль: природні матеріали, кольори землі, необроблене дерево, камінь, мох, лляна тканина. Зв'язок між стилями: спільні риси й відмінності. Перегляд прикладів флористичних і просторових композицій в обох стилях.

Вправа. «З чого складається краса простоти?» (словесна асоціація або колаж).

Заняття 2 (2 год): Кольори, форми і матеріали у мінімалізмі та екостилі

Теоретична частина. Природні кольори: бежевий, теракотовий, зелений, сірий, білий. Форми: геометричні й плавні, чисті лінії, порожній простір як частина композиції. Матеріали: дерево, мох, скло, тканина, сухоцвіти, глина.

Практична частина. Створення візуального проєкту (мудборду) майбутньої еко-композиції в обраному стилі.

Заняття 3 (2 год): Створення флористичної композиції в стилі мінімалізм

Теоретична частина. Підбір одного ключового акценту (одна квітка, гілка або форма). Робота з порожнім простором: менше — виразніше.

Практична частина. Створення власної композиції з акцентом на форму, контраст і баланс. Самоаналіз: чи вдалося досягти виразності в простоті?

Заняття 4 (2 год): Створення композиції в екостилі

Практична частина. Створення елемента декору (панно, підвіска, композиція у контейнері). Використання вторинних матеріалів або природних знахідок. Презентація роботи з короткою розповіддю: «Що надихнуло», «Чому екологічно». Підготовка до виставки або фото-галереї в соцмережах.

Очікувані результати:

Вихованці розуміють особливості стилів «мінімалізм» та «екостиль» у флористиці.

Вміють працювати з композицією, використовуючи прості й природні елементи.

Створюють авторські вироби з акцентом на естетику, чистоту форм і екологічність.

Пояснюють власний творчий задум та естетичну ідею.

2.3. Мода на «зелені офіси» (8 годин).

Мета: ознайомити вихованців з концепцією «зеленого офісу», навчити створювати простір, дружній до людини і природи, із застосуванням рослин, природних матеріалів та екологічних практик.

Заняття 1 (2 год): Що таке «зелений офіс»?

Теоретична частина. Поняття: екологічно відповідальний, здоровий і затишний робочий простір. Основні складові: кімнатні рослини, природне освітлення, сортування сміття, повторне використання матеріалів, енергозбереження. Приклади із сучасних компаній (Google, IKEA, українські ініціативи). Обговорення: чи можна зробити клас або гурткову кімнату «зеленішою»?

Заняття 2 (2 год): Роль рослин у робочому просторі

Теоретична частина. Психологічний та фізіологічний вплив рослин: зниження стресу, очищення повітря, підвищення концентрації. Найкращі рослини для офісів: хлорофітум, спатифілум, драцена, фікус, сансевієрія.

Вправа. Складання списку рослин для «офісу мрії» з коротким описом.

Заняття 3 (2 год): Екологічний дизайн простору

Теоретична частина. Принципи оформлення: природність, ергономіка, простота, світлі тони. Матеріали: дерево, скло, перероблений папір, текстиль, крафт. Зони в «зеленому офісі»: робоча, відпочинку, "рослинна зона", стенд з порадами.

Практична частина. Створення макету або ескізу "зеленого куточка" у класі чи гуртковій кімнаті.

Заняття 4 (2 год): Мініпроект «Зелений офіс у моєму житті»

Практична частина. Створення: стенду з порадами, презентаційної афіші, рослинної композиції для робочого місця. Презентація ідей: «Мій зелений простір — мій комфорт». Колективне оформлення зеленої зони (за наявності можливості). Рефлексія: «Які звички з "зеленого офісу" я вже можу застосувати?»

Очікувані результати:

Вихованці розуміють концепцію екологічно орієнтованого робочого простору.

Знають, як кімнатні рослини покращують умови праці й навчання.

Мають уявлення про дизайн екоофісів і практичні навички оформлення.

Пропонують власні ідеї для "озеленення" освітнього чи домашнього простору.

Модуль 3. «Власний проєкт із озеленення» (30 годин)

3.1. Як створити свій квітковий проєкт? (6 годин)

Мета: навчити вихованців основам проєктної діяльності у флористичній та екологічній сфері, сформувані навички планування, реалізації та презентації власного творчо-дослідницького квіткового проєкту.

Заняття 1 (2 год): Вибір ідеї та планування проєкту

Теоретична частина. Що таке квітковий проєкт? Типи: декоративний, освітній, соціальний, виставковий. Приклади: «Зелений клас», «Квітковий мінісад», «Сезонна композиція», «Квітка як символ». Планування: назва, мета, завдання, очікуваний результат, потрібні ресурси.

Вправа. «Моя ідея — мій проєкт» (мозковий штурм + карта ідеї).

Заняття 2 (2 год): Реалізація проєктного задуму

Теоретична частина. Поетапна робота: добір матеріалів, створення ескізу/макету/композиції, експеримент або виготовлення.

Практична частина. Виготовлення основного елементу проєкту (наприклад: флористичної композиції, куточка, фото-історії, стенду тощо). Візуалізація: оформлення матеріалів (фото, підписи, етикетки).

Заняття 3 (2 год): Презентація проєкту

Підготовка короткого захисту (3–5 хвилин): що зроблено, чому це важливо, які труднощі були, чого навчився/лась. Демонстрація роботи: композиції, макети, фотозвіти. Збір зворотного зв'язку (оплески, коментарі, позитивна оцінка). Рефлексія: «Що я відкрив у собі як творець/дослідник природи?»

Очікувані результати:

Вихованці самостійно розробляють та реалізують індивідуальний або командний квітковий проєкт.

Вміють пояснити ідею, продемонструвати результат та оцінити свій досвід.

Розвивають відповідальність, ініціативність, екологічне та естетичне мислення.

Готові брати участь у конкурсах, виставках, шкільних презентаціях.

3.2. Розробка макету озеленення (16 годин).

Мета: сформувати у вихованців навички планування, ескізування та моделювання простору через створення макету озеленення обраної території (шкільного подвір'я, ділянки біля будинку, громадського простору) з урахуванням естетичних, екологічних і практичних чинників.

Заняття 1 (2 год): Постановка завдання і вибір об'єкта

Теоретична частина. Що таке макет озеленення та для чого він потрібен. Види макетів: планувальні, об'ємні, цифрові. Вибір території для проєкту (реальної або умовної): шкільне подвір'я, двір, громадська зона. Збір вихідних даних: площа, освітлення, доступність води, функціональність.

Заняття 2 (2 год): Планування структури озеленення

Теоретична частина. Зонування території: зона клумб, газону, доріжок, відпочинку, декоративні елементи. Основи ландшафтного плану: масштаб, орієнтація, симетрія/асиметрія.

Практична частина. Створення ескізу плану озеленення на папері.

Заняття 3–4 (4 год): Добір рослин і матеріалів

Практична частина. Класифікація рослин за висотою, кольором, сезонністю, стійкістю до умов. Вибір декоративних і функціональних елементів (лава, камені, бордюри тощо). Підбір натуральних матеріалів для макету: картон, мох, тканина, гілки, пластилін, насіння. Завершення ескізу з легендою (умовними позначками).

Заняття 5–6 (4 год): Створення макету (об'ємна модель)

Практична частина. Створення основи: картон, фанера, коробка тощо. Виготовлення елементів макету: газони — зелений папір/тканина, дерева — дріт + пластилін/мох, будівлі — з коробок/пінопласту. Наклеювання, компонування, оформлення.

Заняття 7 (2 год): Оформлення і паспортизація проєкту

Практична частина. Назва, ідея, короткий опис макету. Легенда: пояснення символів, видів рослин, зонування. Оформлення підставки або стенду з описом. Підготовка до презентації: коротка усна розповідь про задум.

Заняття 8 (2 год): Презентація макетів і підсумки

Практична частина. Демонстрація робіт вихованцями. Обговорення: чим пишаюся, що вдалося, що зробив інакше. Колективна оцінка (по чек-листу: креативність, реалістичність, екологічність). Рефлексія: «Чи хотів(ла) б я реалізувати це в реальному житті?»

Очікувані результати:

Вихованці створюють повноцінний макет озеленення.

Вміють планувати простір, добирати рослини, візуалізувати проєкт.

Формують екологічне бачення та навички командної роботи.

Презентують власний проєкт і обґрунтовують свої дизайнерські рішення.

3.3. Презентація власної ідеї (8 годин)

Мета: навчити вихованців ефективно презентувати власні творчі або проєктні ідеї, підготувати їх до публічного виступу, захисту проєкту, участі у конкурсах, виставках та форумах еколого-флористичного спрямування.

Заняття 1 (2 год): Що таке ефективна презентація?

Теоретична частина. Поняття: презентація як спосіб поділитися ідеєю. Структура: вступ → проблема → ідея → реалізація → результат. Правила вдалого виступу: простота, щирість, зорові матеріали. Види презентацій: усна, стендова, слайдова, відео. Вправа: «Зачепити за 30 секунд» (формулювання короткого меседжу своєї ідеї).

Заняття 2 (2 год): Підготовка презентаційного матеріалу

Теоретична частина. Вибір форми презентації (PowerPoint, плакат, відео, макет, фотоісторія). Візуалізація: колір, читабельність, ілюстрації, фото, заголовки.

Практична частина. Створення структури презентації → початок оформлення (слайдів, макету, стенду). Створення короткого опису: назва, автор, ідея, цінність, висновок.

Заняття 3 (2 год): Репетиція захисту

Теоретична частина. Як впевнено виступати: голос, постава, емоції. Типові помилки і як їх уникнути.

Вправа. «Захист на 3 хвилини» — пробні виступи з таймером і зворотним зв'язком. Поради одне одному: що вразило, що покращити.

Заняття 4 (2 год): Фінальна презентація проєктів / ідей

Презентація кожного учня або команди. Формат: виступ + демонстрація роботи/слайдів/макету. Оцінювання за критеріями: ідея, зміст, оформлення, впевненість. Вручення подяк, підбиття підсумків. Рефлексія: «Як змінилася моя впевненість за цей рік?»

Очікувані результати:

Вихованці вміють готувати різні види презентацій.

Здатні публічно презентувати власну ідею.

Використовують зорові матеріали для пояснення проєкту.

Демонструють ріст самостійності, впевненості, креативного мислення.

Модуль 4. «Практичне застосування знань» (50 годин)

4.1. Як реалізувати власну екологічну ідею? (14 годин)

Мета: навчити вихованців перетворювати екологічні ідеї на реальні дії через поетапну розробку, планування, реалізацію та поширення власного мініпроекту з екоорієнтацією.

Заняття 1 (2 год): Визначення ідеї та проблеми

Теоретична частина. Що таке екологічна ідея? Як вона народжується? Види ідей: озеленення, сортування, повторне використання, флористичні вироби, екопросвітництво. Постановка проблеми: що я хочу змінити/покращити?

Вправа. «Дерево моєї ідеї» — від думки до рішення.

Заняття 2 (2 год): Планування мініпроекту

Теоретична частина. Мета і завдання. Цільова аудиторія: для кого це? Що потрібно для реалізації (матеріали, люди, час, кошти)? Структура проекту: крок за кроком.

Практична частина. Складання проектної картки.

Заняття 3 (2 год): Підготовка до дій

Практична частина. Пошук ресурсів: як залучити допомогу, знайти матеріали. Створення розкладу роботи. Командна робота або індивідуальне виконання: розподіл ролей. Підготовка візуальних/інформаційних матеріалів (афіші, етикетки, оголошення).

Заняття 4–5 (4 год): Реалізація проекту

Практична частина. Практичне виконання: висадка рослин, оформлення екозони, виготовлення композицій чи сувенірів, проведення мініакції або флешмобу. Фіксація процесу: фото, відео, нотатки.

Заняття 6 (2 год): Оцінювання результату та підготовка презентації

Що вдалося? Що було важко? Порівняння очікувань і реальності. Оформлення результату: стенд, фотоісторія, відео, буклет. Підготовка усної презентації.

Заняття 7 (2 год): Презентація реалізованої ідеї

Демонстрація результату перед класом, батьками, школою. Формат: «До — Під час — Після». Збір зворотного зв'язку, обговорення досвіду. Вручення сертифікатів/відзнак, завершальна рефлексія.

Очікувані результати:

Вихованці проходять повний цикл реалізації власної ідеї — від задуму до дії.

Навчаються проєктному мисленню, плануванню, роботі в команді.

Отримують досвід відповідальності та екологічного впливу.

Презентують свою ініціативу в публічному форматі.

4.2. Озеленення громадських просторів (16 годин)

Мета: ознайомити вихованців з принципами, завданнями й етапами озеленення громадських просторів, сформувані вміння планувати озеленення доступних територій, добирати відповідні рослини, створювати екологічно та естетично збалансовані рішення.

Заняття 1 (2 год): Що таке громадський простір і навіщо його озеленювати?

Теоретична частина. Поняття: площі, сквери, двори, дитячі майданчики, шкільні подвір'я, лікарняні території. Екологічна, соціальна, естетична роль озеленення. Озеленення як частина урбаністики і сталого розвитку. Обговорення: які місця в нашій громаді потребують озеленення?

Заняття 2 (2 год): Принципи озеленення громадських просторів

Теоретична частина. Доступність, безпечність, догляд. Зонування: відпочинок, активність, тінь, перехідні ділянки. Елементи: дерева, газони, квітники, живі огорожі, вертикальне озеленення. Стили озеленення для міських і сільських територій.

Заняття 3 (2 год): Аналіз середовища та підбір рослин

Теоретична частина. Які чинники враховуємо: освітлення, вологість, ґрунт, вітрове навантаження. Устойчиві до міських умов рослини (дерева, кущі, багаторічники). Приклади: липа, ясен, барбарис, туя, спірея, гортензія, айстра, рудбекія.

Практична частина. Добір рослин до умов обраної ділянки.

Заняття 4–5 (4 год): Проєктування озеленення обраної території

Практична частина. Вибір ділянки (реальної або умовної). Планування: створення ескізу (зонування, розміщення рослин). Підготовка просторової схеми або макету. Розрахунок кількості рослин, добір матеріалів для посадки.

Заняття 6–7 (4 год): Практичне заняття — підготовка до озеленення

Очищення території (за можливості). Позначення зон посадки. Висадка декоративних культур, створення клумб або мобільних контейнерів. Встановлення інформаційної таблички або назви куточка.

Заняття 8 (2 год): Підбиття підсумків і презентація роботи

Презентація результатів (фото, ескізи, стенд). Рефлексія: що вдалося, що здивувало, як відреагували мешканці. Обговорення можливості подальшого догляду, чергування. Підготовка проєкту до участі у виставках чи конкурсах.

Очікувані результати:

Вихованці розуміють принципи екологічного озеленення громадських територій.

Вміють аналізувати простір, добирати відповідні рослини, планувати розміщення.

Створюють або моделюють реальне озеленення на прикладі шкільної чи міської ділянки.

Формують екосвідомість, почуття відповідальності за спільне середовище.

4.3. Організація відкритого квіткового фестивалю (20 годин).

Мета: навчити вихованців основам організації масового еколого-естетичного заходу – квіткового фестивалю; сформувати навички планування, розподілу обов'язків, творчої презентації робіт, взаємодії з громадою.

Заняття 1 (2 год): Що таке квітковий фестиваль і як його організувати?

Теоретична частина. Ознайомлення з форматом: виставки, флешмоби, майстер-класи, фотозони, перформанси. Приклади: «Фестиваль петуній» (Ужгород), «Бал хризантем» (Київ), шкільні фестивалі. Обговорення: цільова аудиторія, місце, тема, ідея. Мозковий штурм: як би ми назвали наш фестиваль?

Заняття 2 (2 год): Вибір теми та складання плану заходу

Практична частина. Вибір загальної концепції: «Квітковий настрій», «Еко-Флора FEST», «Флористика поколінь», тощо. Складання плану: коли? де?, що відбуватиметься?, хто що готує?. Розподіл обов'язків: PR, флористика, оформлення, ведення, фото/відео.

Заняття 3–4 (4 год): Підготовка експозицій та інсталяцій

Практична частина. Виготовлення квіткових композицій, арт-об'єктів, букетів, панно. тематичні локації: «Квітка-патріот», «Природна краса», «Зелений офіс», «Флора моїх мрій». Використання природних, перероблених матеріалів. Підготовка табличок, підписів, паспортів експонатів.

Заняття 5–6 (4 год): Оформлення простору та зон активностей

Практична частина. Дизайн простору: маршрут, стенди, фотозона, місця для глядачів. Підготовка афіш, запрошень, оголошень у школі, громаді. Підготовка до майстер-класів: апсайкл-композиція, вироби з сухоцвітів, картини з моху. Створення фону або банера фестивалю.

Заняття 7 (2 год): Репетиція та організаційна рада

Практична частина. Прогін сценарію, уточнення деталей. Відпрацювання вступу, пояснень для гостей, послідовності. Розподіл чергування, сценарій ведучого, музичний супровід.

Заняття 8 (2 год): Проведення квіткового фестивалю

Практична частина. Виставка/презентація робіт. Живі локації: майстер-клас, розповіді Вихованців, «екофлорист на годину». Активна взаємодія з гостями, фото-тур, розповіді про композиції. Онлайн-стрім (за можливості), фотоархів.

Заняття 9 (2 год): Підбиття підсумків та демонтаж

Практична частина. Аналіз: що вдалося, реакція гостей, що варто змінити. Оцінювання за чек-листом: оформлення, зміст, взаємодія. Демонтаж конструкцій, прибирання, збереження кращих робіт. Колективне фото.

Заняття 10 (2 год): Рефлексія і документування досвіду

Практична частина. Вправа. «Моя роль у великій події». Створення мініальбому / презентації / посту для соцмереж / шкільного сайту. Подяки, сертифікати, позитивні відгуки одне одному. Обговорення участі у районних чи обласних заходах.

Очікувані результати:

Вихованці навчилися організовувати події, працювати в команді, планувати масштабні ініціативи.

Розвинули вміння презентувати себе й свої роботи публічно.

Залучили громаду до екологічної культури через творчість.

Отримали цінний досвід лідерства, дизайну, комунікації.

Підсумковий модуль. Фінальний проєкт: «Моє місто – зелена зона!» (участь у реальному екологічному проєкті) (6 годин)

Мета: сформувати в Вихованців практичний досвід участі у спільному проєкті озеленення або екологічного покращення простору, розвинути громадянську активність, проєктне мислення та відповідальність за довкілля свого населеного пункту.

Заняття 1 (2 год): Ідея + план дій

Практична частина. Обговорення теми: як зробити місто/село більш «зеленим»? Аналіз простору: що вже є, чого бракує? Вибір конкретної ідеї: висадка дерев або квітів, створення куточка з рослинами біля школи, озеленення автобусної зупинки, очищення та облаштування клумби у дворі. План реалізації: що, де, коли, з ким.

Заняття 2 (2 год): Реалізація проєкту

Практична частина. Підготовка: збір інструментів, матеріалів, контейнерів, ґрунту, рослин. Висаджування, прибирання, оформлення території. Встановлення таблички/назви/інформаційного стенду: «Озеленено учасниками гуртка «Еко-Флора». Фотофіксація процесу.

Заняття 3 (2 год): Підсумки та презентація участі

Практична частина. Презентація зробленого (для інших вихованців, у соцмережах або шкільному сайті). Обговорення результату: «Що вдалося?», «Який внесок я зробив?». Створення міні-звіту/альбому/відео з назвою проєкту. Підведення підсумків всього року: «Мій слід у природі».

Очікувані результати:

Вихованці стали учасниками реального екологічного покращення довкілля.

Застосували знання на практиці та побачили результат своєї роботи.

Відчули відповідальність за спільний простір і силу командної дії.

Підготували публічну презентацію/звіт про участь у проєкті.

Прогнозований результат третього року навчання:

- учасники зможуть самостійно планувати, реалізовувати та презентувати авторські екологічні проєкти у сфері квітництва та озеленення;
- вивчатимуть основи ландшафтного дизайну, 2D/3D-моделювання екологічних просторів;
- здобудуть досвід дослідницької діяльності у формі спостережень, експериментів і екопрактикумів;
- презентують результати власної діяльності на виставках, конкурсах, форумах, у локальних екологічних ініціативах;
- сформують навички командної роботи, комунікації, самоорганізації та профорієнтаційної самостійності;
- будуть підготовлені до свідомого вибору профілю навчання у сфері екології, садово-паркового мистецтва чи декоративного квітництва.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ ГУРТКА «ЕКО-ФЛОРА»

(інтегральна характеристика сформованих компетентностей)

У результаті реалізації програми гуртка «Еко-Флора» у вихованців будуть сформовані ключові компетентності, передбачені Державним стандартом базової середньої освіти, з урахуванням екологічного, естетичного, технологічного та громадянського компонентів. Зокрема:

Екологічна компетентність:

- усвідомлюють значення біорізноманіття, зокрема квіткових рослин, для екосистем і життя людини;
- дотримуються принципів сталого розвитку, демонструють екологічно відповідальну поведінку;
- уміють застосовувати екологічні методи вирощування рослин і природоохоронні підходи в побуті та творчості.

Природничо-наукова компетентність:

- володіють базовими знаннями з ботаніки, ґрунтознавства, флористики та хімічного складу добрив;
- здатні проводити прості спостереження, експерименти та міні-дослідження;
- вміють пояснювати природні явища, пов'язані з ростом, розвитком і доглядом за рослинами.

Технологічна компетентність:

- набули практичних умінь вирощування, пересадки та догляду за рослинами;
- уміють створювати флористичні композиції, використовувати натуральні й вторинні матеріали;
- опанували інструменти планування озеленення й оформлення простору (у т.ч. цифрові 2D/3D-засоби).

Креативність та естетична компетентність:

- розвинули художній смак, вміння працювати з кольором, формою, текстурою у флористичному дизайні;
- здатні створювати авторські композиції та екооб'єкти з природних матеріалів;
- презентують результати творчої діяльності в рамках виставок, конкурсів, фестивалів.

Громадянська та соціальна компетентність:

- усвідомлюють роль локальної флори у формуванні національної ідентичності;
- активно долучаються до екологічних акцій, ініціатив, беруть участь у волонтерських проєктах;
- демонструють відповідальність, самостійність і вміння співпрацювати в групі.

Інформаційно-цифрова компетентність:

- користуються цифровими ресурсами для ідентифікації рослин, планування композицій, презентації проєктів;
- уміють створювати фотоколажі, презентації, онлайн-портфоліо результатів діяльності;
- оперують базовими навичками цифрової візуалізації елементів флористичного та ландшафтного дизайну.

Підприємницька компетентність:

- здатні реалізовувати творчі ідеї в рамках освітніх та громадських ініціатив;
- виявляють зацікавленість у застосуванні набутих знань у майбутній професійній діяльності;
- демонструють навички планування, самопрезентації та оцінки ефективності власного проєкту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко, В. М. (2019). *Основи ландшафтного дизайну: навч. посіб.* Київ: Ліра-К.
2. Гончаренко, С. У. (2017). *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь.
3. Горелова, І. В. (2022). Біологічне різноманіття квіткових рослин як об'єкт екологічної освіти. *Позашкільна освіта: наука і практика*, №1, 40–45.
4. Жураківська, І. М. (2021). Методика формування екологічної свідомості учнів в умовах проєктного навчання. *Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування*, №3(27), 102–108.
5. Котик, Л. В., & Дубовик, М. С. (2021). Методика викладання флористики у позашкільних закладах. *Позашкілля*, №2, 25–31.
6. Ляшенко, О. І. (ред.). (2020). *Концепція розвитку природничої освіти в умовах Нової української школи*. Київ: ІТЗО.
7. Мельничук, В. П. (2018). Екологічна освіта і виховання учнів у процесі позакласної роботи. *Екологічний вісник*, №3, 45–50.
8. Михайлова, Н. С. (2020). Сучасні підходи до організації екологічного простору школи. *Позашкільна освіта: теорія, практика, інновації*, №1(13), 52–57.
9. Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України. (2022). *Методичні рекомендації щодо організації гурткової роботи еколого-натуралістичного напрямку*. Київ: НЕНЦ.
10. Плахотнік, О. В. (2023). Практичні аспекти впровадження екостилю в проєктній діяльності учнів. *Технології розвитку*, №2(7), 36–41.
11. Погоріла, Т. П. (2019). Використання природних добрив у системі біоорганічного садівництва. *Органічне землеробство в Україні*, №2, 31–35.
12. Слюсар, В. І. (2020). Садово-паркове мистецтво: від традиції до сучасності. *Довкілля і здоров'я*, №4, 13–17.

13. Сопіна, І. О. (2022). Озеленення шкільного середовища: навчальні проекти у позакласній діяльності. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, №3(86), 115–120.
14. Чернявська, Т. Г. (2019). Формування екологічної свідомості школярів засобами флористики. *Проблеми сучасної педагогіки*, №5(49), 22–27.
15. Чорнобай, І. О. (2020). Апсайклінг у творчих екофестивалях: інтеграція мистецтва, екології та дизайну. *Креативна педагогіка*, №1, 33–37.
16. Shapiro, D. (2018). *Green Design: Sustainable Building for the 21st Century*. London: Thames & Hudson.
17. Whelan, R., & Johnson, A. (2020). *Urban Flora: A Practical Guide to Greening Public Spaces*. New York: EcoUrban Press.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

Для забезпечення ефективної організації освітнього процесу за програмою гуртка «Еко-Флора» необхідно наступне матеріально-технічне та інформаційно-методичне забезпечення:

1. Природні матеріали

- насіння та живці квіткових рослин (кімнатних, садових, дикорослих);
- ґрунтосуміші, біогрунт, торф, пісок;
- натуральні добрива (компост, деревний попіл, перегній, біогумус);
- сухоцвіти, листя, трава, квіти, насіння, кора, мох, шишки;
- каміння, галька, глина, пісок для декору;
- вторинні матеріали: скляні пляшки, пластикові ємності, коробки, картон, тканина тощо.

2. Інструменти та інвентар

- горщики, контейнери, ящики для висадки рослин;
- садовий інвентар: совочки, лопатки, граблі, обприскувачі, секатори, ножиці;

- інструменти для флористики: флористична губка, флористичний дріт, тейп-стрічка, клеєвий пістолет;
- матеріали для гербарію: прес для сушіння рослин, гербарні папки;
- ємності для приготування настоїв та розчинів (відра, банки, пульверизатори);
- компостер (переносний або стаціонарний), міні-вермикомпостер.

3. Засоби візуалізації та оформлення

- демонстраційні стенди, плакати, постери з будовою рослин;
- таблиці та схеми кольорового кола, форм композицій, циклів росту;
- фотоальбоми, зразки флористичних композицій;
- матеріали для оформлення виставок: мольберти, планшети, рамки, підставки.

4. Електронні засоби навчання

- ноутбук або ПК з доступом до Інтернету;
- мультимедійний проектор або інтерактивна панель;
- цифрові фотоапарати або смартфони для фіксації процесів роботи;
- принтер/сканер для виготовлення навчальних матеріалів;
- застосунки для ідентифікації рослин (PlantNet, Flora Incognita);
- програмне забезпечення для створення презентацій, колажів, 2D/3D-візуалізацій (PowerPoint, Canva, Tinkercad тощо);
- інтерактивні онлайн-ресурси (Google Earth, LearningApps, Jamboard).

5. Дидактичні матеріали та методична література

- зошити спостережень, щоденники догляду за рослинами;
- друковані або електронні підручники з флористики, ботаніки, екодизайну;
- посібники з органічного землеробства, екологічного виховання;
- розробки занять, сценарії майстер-класів, контрольні завдання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДЛЯ ВИХОВАНЦІВ

1-й рік навчання (початковий рівень) – знайомство з рослинами, догляд, екологічна культура

1. Костильов, С. В. *Кімнатні рослини у школі та вдома*. Київ: Ранок, 2019.
2. Білан, Л. М. *Цікавий світ рослин*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020.
3. Гончарук, Н. А. *Моя зелена лабораторія: екодосліди для дітей*. Харків: Основа, 2021.
4. Вдовиченко, С. *Планета без сміття*. Київ: Видавництво Старого Лева, 2022.

2-й рік навчання (основний рівень) – флористика, естетика, композиція, природні матеріали

5. Бойко, І. *Квітковий дизайн своїми руками*. Львів: Апріорі, 2018.
6. Шкляр, В. *Дивовижні історії квітів*. Київ: Веселка, 2021.
7. Кравченко, О. *Природа і творчість: вироби з природних матеріалів*. Дніпро: Літера, 2020.
8. Сергієнко, О. *Кольори природи: гармонія в композиції*. Харків: Ранок, 2019.

3-й рік навчання (вищий рівень) – ландшафтний дизайн, проєкти, озеленення, екологічна активність

9. Кулинич, Т. *Зелене місто: як змінити простір довкола*. Київ: Наш формат, 2022.
10. Козак, І. *Юний ландшафтний дизайнер*. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021.
11. Литвиненко, О. *Шкільний екопроект: крок за кроком*. Київ: Генеза, 2023.
12. Яковенко, Ю. *100 ідей для екологічних проєктів*. Харків: Основа, 2020.

ПЕРЕЛІК КОРИСНИХ ПОСИЛАНЬ

(для педагогів та вихованців гуртка «Еко-Флора», згрупований за тематичними блоками. Усі ресурси — безпечні, безкоштовні й адаптовані до освітніх потреб)

1. Екологічна освіта та позашкілля

- **Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді (НЕНЦ)**

👉 <https://nenc.gov.ua/> Методичні рекомендації, конкурси, гурткові програми, новини позашкільної екологічної освіти.

- **Електронна бібліотека НЕНЦ**

👉 https://nenc.gov.ua/?page_id=10581 Добірка збірників, посібників, рекомендацій для керівників гуртків.

2. Ботаніка, флористика та рослинництво

- **Plantarium (Ботанічна енциклопедія рослин)**

👉 <https://plantarium.info/> Детальний опис кімнатних та садових рослин з фото.

- **Floral Design Institute (англ.)**

👉 <https://www.floraldesigninstitute.com/> Онлайн-уроки, ідеї та тренди з флористики, доступні безкоштовно (англійською).

- **GardenTags (інтерактивна база садових рослин)**

👉 <https://www.gardentags.com/> Ідентифікація рослин, поради щодо догляду, база даних із прикладами.

3. Екостиль і озеленення

- **Greening Schools (англ.)**

👉 <https://www.greenschools.net/> Екологічні ініціативи в освіті, інструкції для шкільного озеленення.

- **The School Garden Curriculum (англ.)**

👉 <https://kidsgardening.org/> Навчальні програми і ресурси з садівництва для дітей і шкіл.

- **Eco Schools Ukraine**

👉 <https://www.eco-schools.org.ua/> Всеукраїнська програма сталого розвитку в освіті, екопроекти, кейси.

4. Апсайклінг, компостування, біогород

- **Zero Waste Ukraine**

👉 <https://zerowaste.org.ua/> Практичні поради щодо безвідходного життя, компостування, повторного використання.

- **Kompost.in.ua**

👉 <https://kompost.in.ua/> Український сайт про компостування в домашніх умовах.

- **Мініпроекти для школярів з апсайклінгу**

👉 <https://osvitoria.media/experience/5-ekoproektiv-dlya-uchniv/> 5 ідей, як перетворити сміття на творчість.

5. Онлайн-інструменти для візуалізації, презентацій, макетів

- **Canva для освіти**

👉 <https://www.canva.com/education/> Безкоштовний доступ для педагогів та учнів: плакати, афіші, презентації, макети.

- **MindMup (створення ментальних карт)**

👉 <https://www.mindmup.com/> Допомогає структурувати ідеї під час створення проєктів.

- **Google Jamboard (віртуальна дошка для брейнштормінгу)**

👉 <https://jamboard.google.com/>

ТЕЗАУРУС ДО ТЕМИ «ЕКО-ФЛОРА»

Адаптація рослин — здатність рослин пристосовуватись до змін навколишнього середовища.

Біоорганічне садівництво — спосіб вирощування рослин без хімікатів із використанням природних добрив і біологічних методів захисту.

Біорізноманіття — різноманіття всіх форм життя: видів, екосистем і генетичних ресурсів.

Вертикальне озеленення — спосіб озеленення стін, фасадів, парканів, що дозволяє економити простір.

Вторинне використання (апсайклінг) — креативна переробка матеріалів або предметів з метою створення нових корисних речей.

Добриво — речовина, яка покращує родючість ґрунту і живить рослини. Може бути органічним (гній, компост) або мінеральним.

Еко-дизайн — підхід до оформлення, який поєднує естетику з екологічністю, натуральними матеріалами та збереженням природи.

Екологічна композиція — творча флористична чи ландшафтна робота, виконана з природних або безпечних для природи матеріалів.

Екосвідомість — відповідальне ставлення до довкілля та усвідомлення впливу власної діяльності на природу.

Жива огорожа — ряд щільно посаджених кущів або дерев, що виконує функцію огорожі, захисту чи декоративного елементу.

Клумба — ділянка землі, де декоративно висаджено квіти або інші рослини.

Композиція — поєднання форм, кольорів та матеріалів в єдину естетичну структуру (букет, флористичне панно, квітник).

Компост — органічне добриво, отримане шляхом розкладання рослинних залишків, гною, харчових відходів.

Квітковий проєкт — творча ідея або план, спрямований на вирощування, використання або популяризацію квітів у просторі.

Ландшафтний дизайн — мистецтво оформлення відкритих територій (садів, парків, дворів) з використанням рослин і природних матеріалів.

Мінімалізм — стиль дизайну, що вирізняється простотою форм, обмеженою кольоровою палітрою та увагою до деталей.

Мох — рослина, яка часто використовується у флористиці й озелененні завдяки своїй текстурі та здатності зберігати вологу.

Період цвітіння — час, протягом якого рослина утворює квіти.

Природне добриво — поживна речовина природного походження, що покращує ріст рослин (наприклад, зола, перегній, компост).

Рослина-декоратор — рослина, яку вирощують для прикрашання простору завдяки її кольору, формі або аромату.

Сухоцвіт — висушена рослина або її частина, яка використовується у декоративних цілях.

Текстура рослин — зовнішній вигляд поверхні листя, стебел або квітів, що впливає на сприйняття композиції.

Флористика — мистецтво створення декоративних композицій з живих, сухих або штучних квітів.

Фотозона — спеціально оформлене місце для фотографування, створене з використанням квіткових або природних елементів.

Чутливі до забруднення рослини — види, що погано переносять шкідливі викиди, але можуть сигналізувати про стан повітря.

Шкільний зелений куточок — частина території або приміщення школи, спеціально оформлена рослинами для краси, навчання й відпочинку.

**ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом Донецького обласного
еколого-натуралістичного
центру
від 09.06.2025 № 68

Щепіхіна Ірина

**Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку**

«Квітковий дивосвіт»

1 рік навчання

Початковий рівень навчання

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою
Донецького обласного
еколого-натуралістичного
центру
Протокол від 09.06.2025 № 3

Краматорськ – 2025

Автор:

Щепіхіна Ірина Геннадіївна, керівник гуртків Донецького обласного
еколого-натуралістичного центру

Пояснювальна записка

до програми гуртка для дітей 5–7 років «**Квітковий дивосвіт**»

Навчальна програма «Квітковий дивосвіт» з позашкільної освіти розроблена із урахуванням положень законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту» та відповідно до Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2001 року № 433, Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом МОН України від 11 серпня 2004 року № 651, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2004 року за № 1036/9635, Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом МОН України від 22 липня 2008 року № 676, Типової освітньої програми закладу позашкільної освіти, затвердженої наказом МОН України від 05 січня 2021 року № 17, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 березня 2021 року за № 308/35930, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ДНУ «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» від 05 червня 2013 року № 14.1/10-1685), доповнених Методичними рекомендаціями щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» від 16 серпня 2023 року № 21/08-1330).

Світ квітів – яскравий, різноманітний і надзвичайно привабливий для дітей. У ранньому віці діти природно тягнуться до краси, проявляють цікавість до всього живого, прагнуть пізнавати навколишнє середовище через дотик, колір, запах, рух. Саме через знайомство з квітами та догляд за ними дитина відкриває для себе світ природи, розвиває уяву, емоційну чутливість, здатність до співпереживання та турботи.

У сучасних умовах надзвичайно важливим є формування у дітей екологічної свідомості, емоційної чутливості, національної ідентичності та

творчих навичок з раннього віку. Програма гурткової роботи «**Квітковий дивосвіт**» є інтегрованою програмою еколого-естетичного спрямування, що відповідає вимогам профільної еколого-натуралістичної освіти за напрямками «Квітникарство» та «Ландшафтний дизайн».

Програма «Квітковий дивосвіт» створена для того, щоб допомогти дітям 5–7 років пізнати світ рослин на практиці – через створення власної клумби, вирощування лікарських трав, виготовлення лепбуків та елементів квіткового мистецтва. У дружній атмосфері малеча навчається любити природу, берегти її і творити красу власними руками.

Програма передбачає організацію пізнавально-практичної діяльності дітей у формі гри, спостереження, досліду, ручної праці, творчого самовираження та комунікації. Вона розвиває пізнавальні інтереси, дрібну моторику, сенсорне сприйняття, мовлення, навички роботи в групі та формує позитивне ставлення до природи.

Цілісна структура, міждисциплінарний підхід, національно-патріотичний зміст та опора на практичну діяльність відповідають сучасним вимогам до дошкільної екологічної освіти й створюють простір для професійних проб у подальшому навчанні.

«Квітковий дивосвіт» – пробуджує цікавість і уяву, підкреслює особисту участь дитини у створенні чогось власного, тепла, позитивна асоціація з турботою про рослини.

Мета програми: сприяти екологічному, емоційному та творчому розвитку дітей 5–7 років шляхом ознайомлення з квітковими та лікарськими рослинами, формування початкових навичок догляду за ними, розвитку сенсорики, мовлення, уяви та естетичного смаку через пізнавально-практичну діяльність.

Завдання програми

- Формування у дітей знань про квіткові та лікарські рослини, особливості їх догляду та призначення.

- Розвиток практичних навичок: вирощування рослин, створення клумби, виготовлення лепбуків, аплікацій.
- Залучення дітей до дослідницької та проєктної діяльності в доступній формі.
- Виховання бережливого, турботливого ставлення до природи, праці, національного надбання.
- Формування елементів української національної та громадянської ідентичності через знайомство з традиціями квітникарства в культурі.
- Розвиток мовлення, логічного мислення, уяви та естетичного сприйняття.

Форми роботи

- Колективні та індивідуальні заняття
- Дослідницько-пізнавальна діяльність
- Міні-проєкти (наприклад: «Моя перша клумба», «Квітка-оберіг»)
- Практикуми з вирощування та догляду за рослинами
- Створення лепбуків, аплікацій, панно
- Спостереження в природі, ведення щоденника спостережень
- Інтерактивні ігри, заняття-казки, міні-вистави
- Організація екологічного куточка, квіткового стенду
- Проведення підсумкової виставки дитячих робіт

Очікувані результати

- Діти знають назви та основні ознаки 10–15 квіткових і лікарських рослин.
- Уміють висаджувати рослини, доглядати за ними, спостерігати за ростом.
- Створили власний творчий лепбук про улюблені квіти.
- Розуміють значення квітів у природі, медицині, культурі.
- Формують перші уявлення про природні зв'язки та сталий розвиток.
- Виявляють інтерес до природи, беруть участь у прибиранні, поливі.
- Вміють працювати в групі, презентувати власну роботу.
- Участь у підсумковому святі або виставці «Квітка мого серця».

Матеріально-технічне забезпечення

- Ґрунт, лотки для висадки, насіння квітів і лікарських рослин
- Поливальні засоби, рукавички, совочки
- Папір, картон, ножиці, клей, фломастери, фарби
- Природні матеріали: засушені квіти, листя, трави
- Демонстраційні матеріали: фото, гербарії, зразки рослин
- Матеріали для лепбуків: шаблони, конверти, наклейки
- Комп'ютер/планшет (для демонстрацій презентацій, відео)
- Наявність дитячого столу для практичних занять та виставкової зони

Велике значення надається утвердженню у вихованців української національної та громадянської ідентичності, що виражається в наступному:

- Знайомство з традиційним українським квітникарством (квіти в орнаментах, обрядах, вишивці, легендах).
- Робота з темою «Квітка-оберіг», створення малюнків і аплікацій з поясненням символіки.
- Читання й інсценізація українських казок і легенд про квіти (наприклад, про мак, барвінок, ружу).
- Ознайомлення з відкриттями українських вчених у галузі ботаніки та селекції.
- Проведення тематичних днів: «Українська квітка в моєму серці», «Квітковий рушник».
- Використання народних ігор, пісень, загадок про квіти у заняттях.
- Створення спільної клумби з «українських квітів» (мак, мальва, чорнобривці, барвінок).

Основні напрямки роботи:

- **«Моя грядка»** – знайомство з лікарськими рослинами, догляд за ними, створення міні-грядки.
- **«Збери свою клумбу»** – вивчення видів квітів, кольорів, формування композицій у клумбі.

- **«Квітковий лепбук»** – створення власної книжечки з малюнками, аплікаціями та фактами про улюблені квіти.
- **«Квітка в мистецтві»** – малювання, ліплення, виготовлення квітів з природних та підручних матеріалів.
- **«Квіткові казки та легенди»** – слухання та інсценування українських народних казок про квіти.
- **«Дослідження в садочку»** – спостереження за ростом рослин, ведення квіткового щоденника.

Програма розрахована на 72 години на рік (2 години на тиждень) для дітей 5-7 років тривалістю один рік.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Початковий рівень. Один рік навчання.

Тривалість навчання 72 години на рік (2 години на тиждень)

№	Тема блоку	Години	Форми роботи
Блок 1. Вступ до дивосвіту квітів		6	
1.1	Знайомство з гуртком. Що таке квітка?	2	Бесіда, гра, малювання
1.2	Частини рослини. Як росте квітка?	2	Демонстрація, малювання, гра
1.3	Умови росту квітів. Світло, вода, тепло	2	Дослід, перегляд відео
Блок 2. Квіти — друзі людини		12	
2.1	Найпоширеніші садові квіти (мак, мальва, чорнобривці, айстри)	4	Бесіда, створення міні-квітника
2.2	Лікарські рослини на нашій грядці	4	Практикум: посадка м'яти, чебрецю

2.3	Як піклуватися про квіти?	4	Практикум: полив, розпушування
Блок 3. Квіткова культура і традиції		10	
3.1	Квітка в українських легендах, казках і піснях	4	Казкотерапія, інсценізація
3.2	Квітковий орнамент у вишивці, рушнику	4	Перегляд зразків, малювання
3.3	Моя квітка-оберіг	2	Аплікація, розповідь
Блок 4. Квіткова творчість		10	
4.1	Виготовлення квітів із паперу та тканини	4	Практична робота
4.2	Малюємо улюблену квітку	2	Малювання
4.3	Квіткова композиція: панно з природних матеріалів	4	Аплікація
Блок 5. Спостереження і догляд		8	
5.1	Спостерігаємо за ростом: ведемо щоденник	2	Спостереження, малювання, фіксація
5.2	Види ґрунтів. У що саджаємо квіти?	2	Практикум, порівняння, гра
5.3	Висіваємо і пересаджуємо	4	Практика з насінням
Блок 6 Квіткова наука доступно		8	
6.1	Квітка під мікроскопом	2	Ознайомлення, малюнки
6.2	Як комахи допомагають квітам?	2	Перегляд, гра

6.3	Як квіти допомагають людині? (чай, ліки, запах)	4	Демонстрація, дегустація
Блок 7. Проєкти та лепбук		10	
7.1	Лепбук "Квітка моєї мрії"	4	Робота з шаблонами, малювання
7.2	Моя перша клумба (створення макету/міні-клумби)	6	Проектна діяльність
Блок 8. Узагальнення та презентація знань		8	
8.1	Підготовка до свята-виставки «Квітка мого серця»	4	Робота в групах
8.2	Свято «Квітка мого серця»	4	Свято, презентація робіт
Усього		72	

Зміст роботи

1 блок. Вступ до дивосвіту квітів (6 год)

1.1. Знайомство з гуртком. Що таке квітка? (2 год)

Теоретична частина. Ігрове знайомство дітей між собою та з керівником гуртка — «Я – як квітка». Бесіда про квітку: її будову, різноманітність, значення в житті людини. Демонстрація живої квітки або зображень; спостереження, вивчення частин. Гра-руханка «Як росте квітка?» (імітація росту від насіння до цвітіння).

Творче завдання. «Квітка моєї мрії»: малюнок або аплікація уявної квітки. Коротка усна презентація дитиною: «Це моя квітка, бо вона...». Міні-виставка дитячих робіт із обговоренням.

1.2. Частини рослини. Як росте квітка? (2 год)

Теоретична частина. Ознайомлення з основними частинами рослини: корінь, стебло, листок, квітка. Гра «Збери квітку» — складання рослини з

окремих елементів. Демонстрація справжньої рослини або макета, спостереження за будовою. Обговорення умов росту: вода, світло, тепло, ґрунт. Перегляд міні-відео або мультфільму «Як зростає квітка».

Практична частина. Малюнок-схема або аплікація «Будова квітки». Гра-імітація «Вирости, квітко!» — рухова гра з повторенням етапів росту. Закріплення знань у формі загадок, ребусів, карток для парної роботи.

1.3. Умови росту квітів. Світло, вода, тепло (2 год)

Теоретична частина. Бесіда: що потрібно квітці, щоб рости — світло, вода, тепло, повітря, ґрунт. Експеримент «Посади зернятко» — висівання насіння (квасоля, чорнобривці). Міні-дослід: порівняння умов — у темряві, без води, без тепла (спостереження протягом кількох тижнів). Перегляд ілюстрацій або відеофрагмента «Як росте рослина в природі». Гра «Подаруй квітці, що потрібно» — сортування карток із зображеннями умов.

Практична частина. Створення колажу «Квітка на сонці» — вирізання та наклеювання. Малювання або штампування рослини на аркуші з додаванням «джерел життя» (сонце, крапельки, ґрунт). Рефлексія: що нового дізналися, за чим будемо спостерігати вдома.

Блок 2. Квіти — друзі людини (12 год)

2.1. Найпоширеніші садові квіти (мак, мальва, чорнобривці, айстри) (4 год)

Теоретична частина. Ознайомлення з українськими народними квітами — перегляд зображень, фотографій, відео. Розповіді-легенди про кожну квітку (мак — символ пам'яті, мальва — родинності, чорнобривці — материнської любові, айстри — ніжності). Гра «Впізнай квітку» — за кольором, формою, запахом. Малювання або аплікація улюбленої квітки з чотирьох запропонованих. Творча робота — створення спільного панно «Квітник України».

Практична частина. Спостереження за живими квітами (у саду, на подвір'ї або в горщиках). Занесення квітів до «Квіткового лепбуку»: назва,

малюнок, власні враження. Міні-виставка дитячих робіт з обговоренням: «Я обрав(ла) цю квітку, бо...»

2.2. Лікарські рослини на нашій грядці (4 год)

Теоретична частина. Ознайомлення з корисними властивостями лікарських рослин: м'ята, ромашка, календула, чебрець. Бесіда: як люди використовують ці рослини — чай, мазі, настої, ароматерапія. Гра «Впізнай за запахом» — знайомство з висушеними травами або ефірними оліями.

Практичне завдання. Посадка лікарських рослин у горщики або на міні-грядці (за можливості). Створення лепбуку «Моя зелена аптека» — аплікації, малюнки, фото, прості підписи. Малювання «Мій лікувальний чай» — складання візуального рецепта з обраних трав. Творче завдання — етикетка для баночки з «трав'яним збором» або листівка «Моя улюблена лікарська рослина». Розповідь-казка або інтерактивне відео про «трав'яного лікаря»

2.3. Як піклуватися про квіти? (4 год)

Теоретична частина. Бесіда: що відчуває квітка, коли про неї дбають — вода, тепло, чистота, світло. Демонстрація основних дій догляду: полив, розпушування ґрунту, прибирання сухих листків. Гра-імітація «Я — маленький садівник»: діти виконують рухи догляду за квітами.

Практична частина. Полив і догляд за квітами в горщиках або на клумбі. Індивідуальне завдання — скласти пам'ятку «Що люблять квіти?». Творча робота — виготовлення міні-плакату або лепбукової вкладки «Доглядаю сам». Малювання/аплікація «Щаслива квітка» — зображення улюбленої квітки з усмішкою. Гра «Квітка сумує – квітка радіє»: навчання визначенню стану рослини за ознаками (зів'яла, розквітла, брудна, суха).

Блок 3. Квіткова культура і традиції (10 год)

3.1. Квітка в українських легендах, казках і піснях (4 год)

Теоретична частина. Ознайомлення з народними легендами про мак, барвінок, ружу, калину, мальву. Читання або слухання українських казок і пісень, у яких згадуються квіти (наприклад, «Ой у лузі червона калина»).

Бесіда: що символізує кожна квітка, які почуття вона викликає. Гра «Відгадай квітку за підказкою» — загадки, уривки з пісень.

Практична частина. Малюнок до улюбленої легенди або пісні про квітку. Аплікація «Квітка з казки» — створення фантазійної квітки з символічним значенням. Робота в парах або групах: придумування власної казки чи пісеньки про вигадану квітку. Презентація дитячих робіт у формі міні-виставки або колективного панно.

3.2. Квітковий орнамент у вишивці, рушнику (4 год)

Теоретична частина. Ознайомлення з українською вишивкою: перегляд фото, зразків рушників, сорочок із квітковими орнаментами. Бесіда: які квіти найчастіше зустрічаються у вишивці, що вони символізують (мак — пам'ять, барвінок — вірність, калина — рід, мальва — добробут). Гра «Квітка на вишиванці» — добери візерунок до значення. Розглядання схематичних орнаментів; визначення кольорів і форм.

Практична частина. Створення власного квіткового орнаменту (малювання, аплікація, штампування). Створення спільного рушничка-панно з квітами, вигаданими дітьми. Міні-проект «Моя вишивана квітка» — розповідь про обрану квітку і її значення. Виставка дитячих робіт, обговорення: «Яку квітку я обрав(ла) і чому?»

3.3. Моя квітка-оберіг (2 год)

Теоретична частина. Бесіда: що таке оберіг, як квіти можуть захищати або надавати силу за народними уявленнями. Ознайомлення з символікою квітів-оберегів у традиційній культурі (мак, барвінок, м'ята, любисток, мальва). Гра «Знайди свою квітку-оберіг» — вибір квітки за рисами характеру або настроєм.

Практична частина. «Мій квітковий оберіг»: вибір квітки, яка символізує щось особисте, створення малюнка, аплікації або колажу цієї квітки, напис короткого тексту або підпису: «Я обрав(ла) цю квітку, бо...», Оформлення роботи як листівки, закладки або талісману. Міні-презентація: кожна дитина представляє свою квітку-оберіг

Блок 4. Квіткова творчість (10 год)

4.1. Виготовлення квітів із паперу та тканини (4 год)

Теоретична частина. Ознайомлення з різними техніками виготовлення квітів: об'ємні, плоскі, аплікації, скручування, складання. Демонстрація зразків квітів з гофрованого, кольорового паперу, серветок, тканини. Інструктаж з техніки безпеки під час роботи з ножицями, клеєм, голками.

Практична частина. Виготовлення квітки (маку, ромашки, троянди або фантазійної) з обраного матеріалу. Групова робота — створення «Букета дружби» з квітів кожного учасника. Гра «Впізнай квітку» — за формою та матеріалом. Оформлення виробів у спільну композицію або квіткову гірлянду. Обговорення: яку квітку виготовляли, чому саме цю, що було цікаво.

4.2. Малюємо улюблену квітку (2 год)

Теоретична частина. Бесіда: які квіти найбільше подобаються, чим вони особливі. Розгляд зображень квітів, обговорення форми, кольору, пелюсток, стебла. Ознайомлення з техніками малювання (олівці, фарби, змішані техніки).

Практична частина. Малюнок улюбленої квітки на аркуші формату А4. Підпис до роботи: *«Моя улюблена квітка — ..., бо вона...»*. Міні-виставка малюнків, обговорення дитячих робіт у дружньому колі. Гра-рефлексія «Квітковий настрій»: вибір кольору для свого настрою.

4.3. Квіткова композиція: панно з природних матеріалів (4 год)

Теоретична частина. Бесіда: які квіти найбільше подобаються, чим вони особливі. Розгляд зображень квітів, обговорення форми, кольору, пелюсток, стебла. Ознайомлення з техніками малювання (олівці, фарби, змішані техніки).

Практична частина. Малюнок улюбленої квітки на аркуші формату А4. Підпис до роботи: *«Моя улюблена квітка — ..., бо вона...»*. Міні-виставка малюнків, обговорення дитячих робіт у дружньому колі. Гра-рефлексія «Квітковий настрій»: вибір кольору для свого настрою

Блок 5. Спостереження і догляд (8 год)

5.1. Спостерігаємо за ростом: ведемо щоденник (2 год)

Теоретична частина. Бесіда: як змінюється рослина з часом — від насіння до квітки. Показ живої рослини або фотоетапів росту (насіння, паросток, листя, бутон, квітка). Ознайомлення з поняттям «щоденник спостережень» — для чого потрібен, як вести.

Практична частина. Заповнення першої сторінки щоденника: малюнок своєї рослини, назва, дата посадки. Спостереження за власною або груповою рослиною (у горщику): висота, колір, форма листків. Гра «Вгадай, що зміниться завтра» — прогнозування росту. Індивідуальна робота — створення міні-календаря росту або серії малюнків. Озвучування власних спостережень, закріплення навички фіксації змін

5.2. Види ґрунтів. У що саджаємо квіти? (2 год)

Теоретична частина. Ознайомлення з основними видами ґрунтів: чорнозем, пісок, глина (показ зразків). Бесіда: який ґрунт найкраще підходить для квітів і чому. Дослід «Доторкнися й порівняй»: тактильне вивчення структури різних ґрунтів. Обговорення: у чому ще можуть рости квіти (горщики, ящики, грядки, склянки тощо). Гра «Знайди правильний ґрунт» — співвіднесення типу ґрунту з рослиною.

Практична частина. Підготовка ґрунту для посадки (змішування, розпушування). Створення колажу або малюнка «Моя ідеальна грядка» із зображенням ґрунту, квітів і ємності. Рефлексія: *«Я б посадив(ла) квітку в..., бо...»*

5.3. Висіваємо і пересаджуємо (4 год)

Теоретична частина. Бесіда: що потрібно знати перед посівом і пересадкою (насіння, ґрунт, ємність, полив). Демонстрація процесу: як правильно висівати насіння (глибина, відстань, полив).

Практична частина. Висівання насіння (наприклад, чорнобривці, квасоля, календула) у горщики або контейнери. Обговорення: коли й навіщо пересаджують рослини. Показ техніки обережного пересаджування з однієї ємності в іншу. **Пересадка молоді рослини** з розсади у більший горщик (під наглядом дорослого). Оформлення бирки/етикетки з назвою рослини та ім'ям

садівника. Розміщення «домашніх рослин» у квітковому куточку, створення «зеленої зони». Рефлексія: *«Що мені найбільше сподобалося в роботі з рослиною?»*

Блок 6 Квіткова наука доступно (8 год)

6.1. Квітка під мікроскопом (2 год)

Теоретична частина. Бесіда: що таке мікроскоп, для чого він потрібен, як ним користуються. Ознайомлення з будовою квітки — пелюстки, тичинки, маточка, пилок (доступною мовою). Розгляд квіткових частин за допомогою лупи або мікроскопа (реального чи цифрового). Порівняння квіток різних видів (за формою, кольором, будовою). Малювання або аплікація «Квітка, яку я побачив(ла) зблизька». Гра «Знайди частину квітки» — робота з картками. Міні-виставка малюнків і спільне обговорення: *«Що було дивовижним у квітці?»*. Рефлексія: *«Що я дізнався/дізналася нового про квіти?»*

6.2. Як комахи допомагають квітам? (2 год)

Теоретична частина. Бесіда: хто такі запилювачі — бджоли, джмелі, метелики, жуки. Ознайомлення з процесом запилення (у доступній для дітей формі): як комаха переносить пилок з квітки на квітку. Перегляд короткого пізнавального відео або мультфільму про комах-запилювачів. Гра «Хто до якої квітки прилетів?» — поєднання зображень квітів і комах.

Практична частина. Малюнок або аплікація «Моя квітка і її гість». Ігрова вправа «Я — бджілка» — імітація польоту від квітки до квітки. Рефлексія: *«Чому комахи важливі для квітів і для людей?»*. Оформлення спільного стенду «Друзі наших квітів».

6.3. Як квіти допомагають людині? (чай, ліки, запах) (4 год)

Теоретична частина. Бесіда: як люди використовують квіти в повсякденному житті — у лікуванні, косметиці, ароматерапії, кулінарії. Огляд корисних квітів: ромашка, липа, календула, лаванда, м'ята, пелюстки троянди. Дегустація трав'яного чаю (за згодою батьків) — знайомство зі смаком і

запахом квіткових напоїв. Гра «Квітова аптека» — визначення властивостей кожної рослини за зображенням.

Практична частина. Оформлення етикетки для свого «чарівного чаю»: назва, малюнок, дія (наприклад, «чай для сну», «чай від кашлю»). Створення міні-ліпбуку або сторінки в спільному лепбукі: «Квітка, яка лікує». Аплікація або колаж «Квіткові помічники людини». Підсумкова розмова: «Яку квітку я обрав(ла) для себе і чому?»

Блок 7. Проєкти та лепбук (10 год)

7.1. Лепбук "Квітка моєї мрії" (4 год)

Теоретична частина. Бесіда: що таке лепбук — міні-книжка з кишеньками, малюнками та рухомими елементами. Обговорення: яка була б моя власна квітка — якого кольору, де росте, який має запах, що символізує.

Практична частина. Створення індивідуального лепбука із вкладками: — **Малюнок квітки моєї мрії, Назва квітки і що вона означає, Місце для короткої казки або легенди, Аплікація або віконечко з сюрпризом.** Вирізання, приклеювання, оформлення кишеньок, написів, декоративних елементів. Робота з шаблонами або створення власних деталей лепбука. Презентація робіт у дружньому колі: «Це моя квітка, бо...». Виставка готових лепбуків у класі або куточку гуртка

7.2. Моя перша клумба (створення макету/міні-клумби) (6 год)

Теоретична частина. Бесіда: що таке клумба, для чого її створюють, які форми бувають (кругла, прямокутна, змійка тощо). Ознайомлення з принципами розміщення рослин на клумбі: колір, висота, період цвітіння. Перегляд прикладів реальних квітників і макетів (фото, відео, зразки). Планування власної клумби — ескіз: які квіти посадити, де і чому.

Практична частина. Створення макету (індивідуально або в парах): з кольорового паперу, картону, насіння, круп, природних матеріалів, або міні-клумба в контейнері (за наявності ґрунту й саджанців). Оформлення таблички з назвою клумби: «Квітове серце», «Клумба сонця» тощо. Презентація: кожна

дитина розповідає про свою клумбу, що саме вона означає. Виставка макетів з оцінюванням за принципом «Мені сподобалося, бо...»

Блок 8. Узагальнення та презентація знань (8 год)

8.1. Підготовка до свята-виставки «Квітка мого серця» (4 год)

Практична частина. Вибір творчої роботи для виставки: лепбук, малюнок, аплікація, панно, макет клумби, міні-дослід. Оформлення робіт: підпис, назва, коротке пояснення дитиною («*Це моя квітка, бо...*»). Виготовлення спільних елементів декору для виставки: гірлянди, «квіткові доріжки», сердечка з побажаннями. Підготовка до усної презентації: вивчення коротких виступів або реплік. Рольова гра: репетиція святкового міні-заходу — вітання гостей, показ робіт. Гра «Квітка передає слово» — тренування впевненого мовлення в колі. Обговорення плану свята: як ми будемо зустрічати гостей, хто що говорить. Створення запрошень або афішки (за бажанням).

8.2. Свято «Квітка мого серця» (4 год)

Практична частина. Оформлення виставки дитячих робіт: лепбуки, малюнки, аплікації, макети клумб, панно. Урочисте відкриття: вітальне слово керівника гуртка, спільна пісенька або вірш про квіти. Презентація кожною дитиною своєї роботи — коротке усне пояснення: «*Це моя квітка, бо...*». Інтерактивна частина: квіткові ігри, руханки, загадки, таночок або сценка. Гра «Квітка дружби»: складання спільної композиції з пелюсток, кожна з яких — дитяча робота або побажання. Вручення подяк або символічних подарунків усім учасникам. Фотозона «Я і моя квітка»: фото дітей з роботами. Підсумкова рефлексія: «*Що мені найбільше сподобалось у нашому гуртку?*»

Список використаних джерел

1. Державний стандарт дошкільної освіти (Базовий компонент дошкільної освіти) : наказ МОН України від 12.01.2021 № 33. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/06/22/bazoviy-komponent-doshkilnoyi-osviti-2021.pdf>

2. Програми гуртків еколого-натуралістичного напрямку : збірник / за ред. В. В. Вербицького. – К. : НЕНЦ, 2021. – 304 с. – Режим доступу: <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2021/10/Programs-gurtkiv-2021.pdf>
3. Стадниченко, С. П. Квітникарство : навч. посіб. для учнів проф.-техн. навч. закл. / С. П. Стадниченко, О. І. Косенко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 224 с.
4. Пахольчук, Н. С. Квітникарство і ландшафтний дизайн : навчально-методичний посібник / Н. С. Пахольчук. – Житомир : ЖНАЕУ, 2016. – 104 с. – Режим доступу: <https://library.znau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1798/1/Kvitnikarstvo.pdf>
5. Мельник, В. М. Світ рослин : навч. посіб. / В. М. Мельник. – К. : Либідь, 2013. – 192 с.
6. Національні символи України. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/content/nacionalni-symvoli.html>
7. Довідник лікарських рослин / ред. Ю. І. Гордієнко. – Харків : Торсінг плюс, 2019. – 320 с.
8. Гончаренко, С. У. Педагогічні умови екологічного виховання дошкільників у природному середовищі / С. У. Гончаренко // Дошкільна освіта. – 2020. – № 3. – С. 18–21.
9. Електронна енциклопедія лікарських рослин України / НАН України, Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного. – Режим доступу: <http://www.plants.org.ua>
10. Григоренко, Т. Квіткові мотиви в українському народному мистецтві / Т. Григоренко // Народна творчість та етнографія. – 2021. – № 2. – С. 47–53.

**ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом Донецького обласного
еколого-натуралістичного
центру
від 09.06.2025 № 68

Гнибіда Аліна

**Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку**

«Райдуга квітів»

(знайомство з різними видами квітів, їх символікою та значенням)

1 рік навчання

Початковий рівень навчання

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою
Донецького обласного
еколого-натуралістичного
центру
Протокол від 09.06.2025 № 3

Краматорськ – 2025

Автор:

Гнибіда Аліна Сергіївна, методист Донецького обласного еколого-натуралістичного центру

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Назва програми: «Райдуга Квітів»

Тривалість навчання: 1 рік (72 години, 2 год на тиждень)

Вік вихованців: 9–13 років

Навчальна програма «Райдуга Квітів» з позашкільної освіти розроблена із урахуванням положень законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту» та відповідно до Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2001 року № 433, Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом МОН України від 11 серпня 2004 року № 651, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2004 року за № 1036/9635, Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом МОН України від 22 липня 2008 року № 676, Типової освітньої програми закладу позашкільної освіти, затвердженої наказом МОН України від 05 січня 2021 року № 17, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 березня 2021 року за № 308/35930, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ДНУ «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» від 05 червня 2013 року № 14.1/10-1685), доповнених Методичними рекомендаціями щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» від 16 серпня 2023 року № 21/08-1330).

Авторська програма гуртка «Райдуга Квітів» розроблена відповідно до загальних цілей позашкільної освіти в напрямках еколого-натуралістичної творчості, формування ключових компетентностей та ранньої профорієнтації учнів. Програма реалізує завдання національного природничого та патріотичного виховання засобами знайомства з квітковими рослинами, їх біологічною природою та символічним значенням у культурі.

В умовах потреби у практично орієнтованому та міждисциплінарному підході до освіти, програма «Райдуга Квітів» спрямована на:

- формування простору для **творчої самореалізації та професійного самовизначення** дітей;
- розвиток **практичних умінь і навичок** у сфері квітникарства, озеленення, природоохоронної діяльності;
- забезпечення **міжпредметних зв'язків** з біологією, хімією, географією, математикою, інформатикою та технологіями;
- інтеграцію у зміст роботи **науково-дослідницьких методів**, створення проєктів, гербаріїв, екскурсійних щоденників;
- залучення дітей до **збереження біорізноманіття**, шанобливого ставлення до природи рідного краю.

Програма сприяє **утвердженню української національної та громадянської ідентичності** через ознайомлення з рослинною символікою в обрядах, казках, мистецтві, а також вивченням внеску українських науковців у селекцію, інтродукцію рослин та охорону природної спадщини.

Програма передбачає використання **цифрових інструментів і технологій** у вивченні квіткової тематики: від мультимедійних презентацій до створення віртуальних гербаріїв та простих макетів озеленення. Це сприяє підвищенню рівня цифрової грамотності та створює основу для інтеграції в систему **безперервної аграрної освіти**.

Також важливим є **партнерство** з науковими установами, аграрними закладами вищої освіти, зеленим будівництвом і ботанічними садами як ресурсами розширення освітнього простору гуртка.

Програма «Райдуга Квітів» є сучасною освітньою пропозицією, яка поєднує естетичне, екологічне та громадянське виховання. Вона дозволяє дитині розвиватися не лише як спостерігачу природи, але й як майбутньому досліднику, дизайнеру або свідомому громадянину, який розуміє цінність природного середовища.

Мета програми: ознайомити учнів із різними видами квітів, їх біологічними особливостями та середовищем зростання; формувати естетичне сприйняття природи через вивчення символіки квітів у національній та світовій культурі; розвивати творче мислення, спостережливість, уміння працювати руками (створення гербаріїв, малюнків, декоративних композицій); виховувати любов до природи, бережливе ставлення до рослинного світу, екологічну культуру.

Основні завдання:

- Дослідити особливості будови, догляду та призначення окремих видів квітів.
- Ознайомити з квітковими символами в українській традиції та світі.
- Розвивати практичні навички створення квіткових композицій.
- Вчити спостерігати сезонні зміни у природі.

Очікувані результати:

Наприкінці навчального року гуртківці зможуть:

- розпізнавати основні види культурних і диких квітів;
- пояснювати їхнє символічне значення у мистецтві, обрядах і побуті;
- створювати прості квіткові композиції;
- вести спостереження і фіксацію сезонних змін.

Форми роботи:

- Бесіди, спостереження, творчі завдання
- Виготовлення гербаріїв, паперових квітів
- Малювання, ліплення, виставки
- Міні-проекти, презентації

Методи оцінювання:

- усні відповіді та участь в обговореннях;
- міні-проекти;
- виставкові роботи;
- підсумкове заняття з творчою презентацією.

Матеріально-технічне забезпечення:

- гербарні зразки;
- художні матеріали (фарби, папір, клей тощо);
- доступ до природи (квітники, парки);
- мультимедійні матеріали про квіти.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Основний рівень. Перший рік навчання

Загальна кількість годин: 72 години на рік (2 години на тиждень)

№	Тема заняття	Кількість годин
1	Вступ. Квітка як символ краси. Що ми знаємо про квіти?	2
2	Будова квітки. Життєвий цикл рослини	2
3	Сім кольорів – сім настроїв: кольорова символіка у природі	2
4	Червоні квіти: мак, троянда, гвоздика	4
5	Жовті квіти: соняшник, нагідки, нарцис	4
6	Сині та фіолетові квіти: волошка, ірис, лаванда	4
7	Зелені, білі, чорні та рідкісні квіти	4
8	Квітка в легендах і казках України	4
9	Квіткова символіка в обрядах (весілля, поховання, календарні свята)	8
10	Виготовлення гербарію	4
11	Малювання улюбленої квітки (практикум)	4
12	Виготовлення декоративних панно із засушених квітів	4
13	Виготовлення квітів із паперу, тканини	4
14	Квіти на вишивці та в народному мистецтві	6
15	Створення “Квіткової абетки”	4
16	Моя квітка-оберіг: історія і значення	4
17	Презентації учасників "Квітка мого серця"	4
18	Заключне заняття. Виставка. Підсумки року	4
	РАЗОМ	72

Зміст роботи

1. Вступ. Квітка як символ краси. Що ми знаємо про квіти? (2 год)

Теоретична частина. Квітка як символ у природі та культурі. Значення квітів у традиціях, обрядах, мистецтві. Квітова символіка в українському фольклорі. Види асоціацій з квітами (емоції, події, настрої). Квітка в поезії, легендах, казках. Роль квітів у житті людини.

Інтерактив: «Квітка мого серця». Колективне створення «Квіткової галереї».

2. Будова квітки. Життєвий цикл рослини (2 год)

Теоретична частина. Основні частини квітки: оцвітина, тичинки, маточка. Роль кожної частини у запиленні й розмноженні. Види квіток: правильні, неправильні, одностатеві, двостатеві. Етапи життєвого циклу рослини: насіння → проростання → ріст → цвітіння → плодоношення → в'янення. Вплив світла, вологи, тепла на розвиток квітки.

Практична частина. Складання схеми будови квітки. Робота з живими зразками або зображеннями квітів. Вправи на розпізнавання частин квітки.

3. Сім кольорів – сім настроїв: кольорова символіка у природі (2 год)

Теоретична частина. Сім кольорів веселки: червоний, помаранчевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий. Символіка кольорів у природі та культурі. Як колір квітки впливає на настрій людини. Приклади квітів кожного кольору. Кольорова палітра емоцій: від радості до спокою.

Практична частина. «Мій колір настрою». Створення колективного колажу «Кольори квіткового настрою». Гра: підбери квітку до емоції.

4. Червоні квіти: мак, троянда, гвоздика (4 год)

Теоретична частина. Символіка червоного кольору. Значення червоного у природі та культурі: життя, любов, енергія, кров, боротьба. Емоційне сприйняття червоних квітів. Де ми найчастіше бачимо червоні квіти (свята, вишивка, реклама, герби). **Мак як символ.** Мак у народних піснях, казках, вишивці. Мак як символ пам'яті про загиблих у війнах.

Практична частина. Аплікація або малюнок мака. Маківка в українському віночку. **Троянда та гвоздика.** Троянда: кохання, шляхетність, краса, оберіг в саду. Гвоздика: мужність, пошана, символ ветеранів. Порівняння культурного значення троянди і гвоздики. Гра «Упізнай квітку за описом».

Творча робота та виставка. Створення «Червоного триптиха» (три зображення червоних квітів із символічним підписом). Виставка робіт «Червоні квіти мого серця». Підсумкова бесіда: яка з трьох квіток найближча особисто мені і чому.

5. Жовті квіти: соняшник, нагідки, нарцис (4 год)

Теоретична частина. Значення жовтого кольору в природі й культурі. Символіка: тепло, сонце, радість, надія, щедрість. Жовтий як «емоційний підйом»: вплив на психіку людини. Приклади жовтих квітів у природі та мистецтві. **Соняшник — оберіг України.** Історія походження та поширення. Символ державності, миру, сили, сонця. Соняшник у вишивці, картинах, казках. Вправа: склади прислів'я або метафору про соняшник. **Нагідки та нарцис.** Нагідки (календула): лікувальна сила, простота, турбота. Нарцис: краса, ніжність, весняне відродження. Легенди про нарцис (грецький міф, українські варіанти). Традиції вирощування цих квітів у селах.

Практична частина. Аплікація або колаж «Квіткове сонце». Колективна композиція: «Жовтий настрій» із природних матеріалів, серветок чи тканини. Мініпрезентація: «Якою квіткою я б був/була і чому».

6. Сині та фіолетові квіти: волошка, ірис, лаванда (4 год)

Теоретична частина. Значення синього та фіолетового кольорів. Синій: спокій, вірність, небо, чистота. Фіолетовий: мудрість, гідність, таємничість, духовність. Вплив цих кольорів на настрій і емоційний стан людини. Приклади використання синього й фіолетового в орнаментах та вишивці. **Волошка — польова ніжність.** Волошка в українській пісенній та декоративній культурі. Символ скромності, щирості, вірності. Поєднання з житом — український архетип. Малювання волошки або створення орнаментального мотиву. **Ірис та лаванда.** Ірис — символ гідності, натхнення,

інтелектуальної краси. Лаванда — символ спокою, захисту, жіночої мудрості. Ароматерапевтичні властивості лаванди. Легенди про ці квіти, згадки в мистецтві.

Практична частина. Створення композиції «Фіолетовий настрій» з паперу, тканини або природних матеріалів. Аплікація або малюнок «Моя квітка спокою». Презентація робіт: як кольори впливають на мене.

7. Зелені, білі, чорні та рідкісні квіти (4 год)

Теоретична частина. Кольори, які рідко зустрічаються у квітів. Чому зелені, білі та чорні квіти вважаються унікальними. Білий — символ чистоти, світла, невинності (лілія, конвалія, жасмин). Зелений — гармонія, оновлення, близькість до природи (зелені орхідеї, хризантеми). Чорний — елегантність, таємничість, рідкість (чорна тюльпан, чорна петунія). **Рідкісні види квітів.** Приклади унікальних сортів: чорна орхідея, райський птах, титан арум. Чому деякі квіти важко зустріти в природі. Червона книга України: квіти, що потребують захисту. Дискусія: чи потрібно вирощувати рідкісні квіти вдома? **Естетика незвичних кольорів.** Як сприймаються незвичні кольори у флористиці. Використання в сучасному ландшафтному дизайні та весільній флористиці. Завдання: знайди 3 фото квітів незвичного кольору (робота з телефонами/планшетами або добірками).

Практична частина. Створення колажу або колективного панно «Квіткова унікальність». Опис-підпис: чим приваблює квітка, яка тебе здивувала. Усна презентація: «Моя незвична квітка».

8. Квітка в легендах і казках України (4 год)

Теоретична частина. Квітка як герой народної уяви. Що таке легенда і казка — коротке пояснення. Квітка як чарівна істота, посередник між світом людей і природи. Теми квіткових легенд: жертвність, вірність, краса, пам'ять. Приклади: легенда про мак, барвінок, калину, сон-траву. **Читання й аналіз українських легенд.** Робота в групах: читання легенд та обговорення їх змісту. Визначення головної думки та символіки кожної квітки. Створення «дерева символів» — квітка й її значення у легенді. **Казки про чарівні квіти.** Сюжети з

українських народних казок: квітка-мандрівниця, квітка-рятівниця. Обговорення мотивів: перетворення, надія, випробування. Міні-проект: створення ілюстрації до казки або інсценізація уривку.

Практична частина. Придумай свою казку або легенду про вигадану квітку. Колективне оформлення «Книги квіткових казок». Презентація казок, голосування за найоригінальнішу ідею.

9. Квіткова символіка в обрядах (весілля, поховання, календарні свята) (8 год)

Теоретична частина. Вступ до обрядової символіки. Квітка як оберіг і сакральний символ у життєвих циклах людини. Обрядові рослини в традиційній культурі українців. Обговорення: чому саме квіти супроводжують головні події життя. **Весільна флористика.** Значення весільного вінка (барвінок, калина, м'ята, ружа). Традиції прикрашання весільного столу, хати, одягу. Практична робота: створення паперового або тканинного весільного вінка (макет). **Поховальна символіка.** Квітка в жалобі: стримана краса й спомин. Традиції покладання квітів, вінків, стрічок. Значення гвоздики, чорнобривця, лілії. Дискусія: повага до пам'яті через квіти. **Календарно-обрядові свята.** Зелені свята: гілки, клечання, ритуали з травами. Івана Купала: вінки, цвіт папороті. Маковія: квіткові букети «маковійчики».

Підсумок і творча робота. Створення власного букету з поясненням символіки кожної квітки. Виставка «Квітка в обрядах моєї родини». Усна презентація: «Моя родинна квіткова історія»

10. Виготовлення гербарію (4 год)

Теоретична частина. Що таке гербарій і навіщо його створювати. Поняття «гербарій», історія виникнення. Навчальна, наукова, естетична цінність гербарію. Гербарій як форма дослідження та збереження біорізноманіття. Ознайомлення з прикладами: гербарні аркуші, альбоми, цифрові гербарії. **Правила збору й сушіння рослин.** Вибір рослин: квіти, листя, стебло — цілісність зразка. Безпечний та етичний збір (не рвати рідкісні, червонокнижні види). Способи сушіння: між газетами, у пресах, книгах. Як

уникнути плісняви та втрати кольору. **Оформлення гербарного зразка.** Правила розміщення на аркуші: положення, фіксація, композиція. Написання етикетки: назва рослини (українською і латинською), місце, дата збору, автор. Практична робота: приклеювання засушеної рослини, оформлення підпису.

Практична частина. Оформити тематичну сторінку гербарію (наприклад: «Квіти мого подвір'я» або «Польові квіти Донеччини»). Презентація готових гербарних аркушів. Обговорення: що нового дізналися про квіти під час створення гербарію.

11. Малювання улюбленої квітки (4 год)

Теоретична частина. Вибір квітки для зображення. Обговорення: «Яка квітка мені найбільше подобається і чому?». Вибір квітки за емоціями, спогадами, символікою. Розгляд живих або ілюстративних зразків. Спостереження за формою, кольором, будовою обраної квітки. **Основи квіткової композиції.** Композиційні принципи: розміщення на аркуші, пропорції, фон. Вибір техніки: кольорові олівці, фарби, фломастери, воскові крейди. Передача настрою через колір і лінію. Робота з контурами, тінями, деталями пелюсток та листя.

Практична частина. Індивідуальне малювання. Малювання улюбленої квітки з натури або пам'яті. Самостійна робота або з допомогою шаблону. Етапи: начерк, кольорове заповнення, деталізація. Мотивація до творчого підходу (дозволяється фантазійна стилізація). **Презентація та виставка.** Кожен презентує свою роботу, коротко пояснює вибір квітки. Виставка у класі: «Квітка моєї душі». Колективне обговорення: які риси відображено в кольорах і формах. Рефлексія: «Що нового я помітив/ла в квітці, коли її малював/ла?»

12. Виготовлення декоративних панно із засушених квітів (4 год)

Теоретична частина. Ознайомлення з мистецтвом флористики. Що таке панно — плоска художня композиція. Природні матеріали для флористики: засушені квіти, трави, листя. Приклади декоративних панно: перегляд фото, відео, живих зразків. Правила добору рослин для естетичної композиції. **Основи створення панно.** Вибір теми: «Квітковий настрій», «Пори

року», «Квітка-оберіг». Компонування: розташування елементів, симетрія, ритм, центр композиції. Підготовка основи: картон, крафт-папір, тканина. Інструменти і матеріали: клей ПВА, пінцет, ножиці.

Практична частина. Індивідуальне або групове створення панно. Послідовність: розкладання — перевірка — приклеювання. Підпис роботи (назва, автор, квітки, що використано). Можливість створити панно як подарунок або експонат для виставки. **Презентація і обговорення.** Презентація готових панно. Обговорення: що вдалося, що було складно. Виставка «Моя квіткова історія». Фотографування робіт, запис відгуків одне про одного.

13. Виготовлення квітів із паперу, тканини (4 год)

Теоретична частина. Традиція створення штучних квітів. Історія: квіти з соломи, тканини, гофропаперу в обрядах і побуті. Де і навіщо використовують декоративні квіти: свята, подарунки, декор. Приклади сучасних штучних квітів — в інтер'єрі, флористиці, сувенірах. Огляд матеріалів: гофропапір, серветки, фетр, атлас, фоаміран. **Основи техніки виготовлення квітів.** Прості техніки: скручування, складання, вирізання пелюсток. Виготовлення за шаблоном: ромашка, мак, троянда. Формування серединки, листочків, стебла. Безпека під час роботи з ножицями, клеєм, дротом. **Практична частина.** Індивідуальне виготовлення квітки з обраного матеріалу. Варіанти: квітка-магніт, закладка, сувенір, бутоньєрка. Робота над деталями: вигинання, закручування, прикрашання. Підпис готової роботи, прикріплення етикетки. **Презентація та виставка.** Виставка робіт: «Квітка власноруч». Презентація кожної квітки з поясненням ідеї. Обговорення: в чому складність ручної роботи. Рефлексія: «Квітка, яку я подарую...».

14. Квіти на вишивці та в народному мистецтві (6 год)

Теоретична частина. Вступ до українського народного мистецтва. Народне мистецтво як спосіб збереження пам'яті, символіки, краси. Основні види: вишивка, розпис (петриківка), кераміка, витинанка. Роль квітів як основного мотиву — від природи до орнаменту. **Квіткова символіка у вишивці.** Калина, мак, ружа, барвінок, ромашка — що означають? Сорочка-

вишиванка як оберіг — квіти за регіонами України. Орнамент: ритм, симетрія, кольори. Перегляд зразків: фото, відео, тканинні елементи. **Квіти в декоративному розписі.** Петриківський розпис — техніка, кольори, символіка. Самшиківський розпис — техніка, кольори, символіка. Квіти в настінному розписі, хатньому посуді, скринях. Відео або презентація про майстрів квіткового орнаменту.

Практична частина. 1 – створення орнаменту. Малювання власного квітового мотиву у стилі вишивки або розпису. Робота з шаблонами або натхнення з народного мистецтва. Підпис мотиву — назва, значення квітки. **2 – прикраса предмета.** Прикраса рамки, листівки, коробки або серветки квітковим орнаментом. Матеріали: фарби, фломастери, тканина, трафарети. Оформлення у стилі «подарунок з душею».

Підсумкова виставка та обговорення. Виставка «Квітковий орнамент моєї родини». Презентація мотивів та пояснення їхнього сенсу. Колективна рефлексія: які квіти найчастіше зустрічаються у вишивці і чому?

15. Створення “Квіткової абетки” (4 год)

Теоретична частина. Вступ – ідея квіткової абетки. Що таке абетка і як її можна створити тематично. Ознайомлення з прикладами творчих абеток (тварини, дерева, емоції). Принцип: кожна літера — назва квітки. Розподіл літер між учасниками або вибір за бажанням. **Пошук квіткових назв і символіки.** Збір назв квітів на кожную літеру української абетки. Обговорення: які квіти нам відомі? які — цікаві чи рідкісні? Пошук інформації: значення, колір, форма, де росте. Ведення картки: назва квітки — зображення — короткий опис. **Художнє оформлення літер.** Малювання літери й квітки в одному стилі. Формат: альбомна сторінка, картка, колаж або цифровий варіант.

Практична частина. Створення підпису з цікавинками: «Ж – Жоржина — символ величі й поваги». Додаткові елементи: орнаменти, рамки, декоративні лінії. **Збір та презентація абетки.** Збирання усіх літер в один альбом або стінгазету. Читання вголос або презентація своєї літери. Колективне

оформлення: «Квітова абетка дружби». Обговорення: які квіти стали відкриттям? Що запам'яталось найбільше?

16. Моя квітка-оберіг: історія і значення (4 год)

Теоретична частина. Поняття оберега в українській традиції. Що таке оберіг? Матеріальний та символічний рівень. Квіти як обереги в обрядах, побуті, вишивці, вінках. Огляд квіток-оберегів: барвінок (вічність), мак (захист), калина (рід, дівоча краса), полин (очищення), м'ята (спокій). **Родинні квіти – переосмислення через пам'ять.** Запитання для бесіди: Чи є у вашій родині улюблені квіти? Які рослини садила бабуся? Обговорення квіткових спогадів: "Квітка мого дитинства", "Квітка з маминого саду". Колективна розповідь про квіти, які передаються через покоління.

Практична частина. «Мій квітковий оберіг». Вибір однієї квітки, яка символізує для дитини щось особисте. Малюнок, аплікація або колаж квітки-оберега. Створення етикетки або тексту «Я обрав(ла) цю квітку, бо...». Можливість оформити як листівку, талісман або закладку. **Презентація й обговорення.** Презентація робіт: розповідь кожного про свою квітку-оберіг. Флеш-виставка «Квіти, що мене захищають». Підсумкове коло: «Яка квітка мене здивувала в розповідях друзів?».

17. Презентації учасників "Квітка мого серця" (4 год)

Практична частина. Підготовка до презентації. Інструктаж: як підготувати коротку розповідь про улюблену квітку. Вибір форми: усна розповідь, малюнок, аплікація, гербарій, мінібуклет. План виступу:

1. Назва квітки
2. Чому саме вона
3. Символіка / спогади / родинна історія
4. Як зобразив/ла квітку

Репетиції у парах або мінігрупах (підтримка один одного). **Проведення презентацій.** Індивідуальні виступи учасників (3–5 хвилин). Демонстрація створених матеріалів. Питання та короткий відгук аудиторії («Що найбільше вразило?»). Ведучий (керівник гуртка або обраний учасник) модернує процес.

Фіксація особливо цікавих фактів на дошці або фліпчарті: «Цікаві квіти нашої групи».

Підбиття підсумків. Голосування: «Найніжніша квітка», «Найсміливіша квітка», «Найемоційніша історія». Вручення подяк або символічних сертифікатів усім учасникам. Колективне фото на фоні виставки робіт. Рефлексія: «Що нового я дізнався про себе та інших через квіти?»

18. Заключне заняття. Виставка. Підсумки року (4 год)

Підготовка виставки. Вибір найкращих робіт учасників: малюнки, панно, гербарії, аплікації. Оформлення простору: тематичні куточки («Квітка мого серця», «Квіткова абетка», «Квітка-оберіг», тощо). Спільне створення плакату або банера «Райдуга Квітів». Розміщення підписів, етикеток, творчих текстів учасників. **Проведення квіткової виставки.** Проведення екскурсії виставкою: кожна група або учасник презентує частину робіт. Запрошення гостей: батьки, вчителі, інші гуртки. Можлива інтерактивна зона: майстерка з виготовлення простої квітки для гостей. **Свято квітів.** Святкова частина з віршами, піснями, легендами про квіти. Гра або вікторина «Квітковий марафон». Конкурс «Квітковий стиль»: учасники в одязі з елементами квіткової тематики. Спільне виконання пісні або створення флешмобу (наприклад, «Розцвітаємо разом!»).

Підсумки та рефлексія. Обговорення року: що сподобалося найбільше, що здивувало, чого навчились. Вручення подяк, сертифікатів, дипломів за участь. Ритуал завершення (свічка, коло добра, створення символічного букету з побажань). Фото на згадку.

Список використаних джерел

1. Білецький, В. С. *Основи наукових досліджень: навч. посіб.* / В. С. Білецький. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. – 168 с.
[Електронний ресурс]: <http://www.experts.in.ua/biletsky/ons.html>

2. Гладкий, Ю. І. *Географія рослин з основами фітосозології: підручник* / Ю. І. Гладкий, В. О. Манько. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 408 с.
[Електронний ресурс]: <https://repository.lnu.edu.ua>

3. Гузар, О. М. *Декоративне квітництво: навч. посіб.* / О. М. Гузар. – Херсон: ХДУ, 2018. – 150 с.

[Електронний ресурс]: <http://dspace.ksu.ks.ua/handle/123456789/2307>

4. Жук, І. В. *Основи ландшафтного дизайну: навч. посіб.* / І. В. Жук. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.

[Електронний ресурс]: <https://cul.com.ua/product/osnovi-landshaftnogo-dizainu/>

5. Кулинич, А. В. *Рослини-обереги в традиціях українців* / А. В. Кулинич // *Етнічна історія народів Європи*. – 2015. – Вип. 47. – С. 95–100.

[Електронний ресурс]: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/95590>

6. *Літературна скарбничка українця: легенди, перекази, притчі* / упоряд. О. М. Сич. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. – 304 с.

[Електронний ресурс]: <https://bohdan-books.com/catalog/book/113179/>

7. *Методичні рекомендації щодо організації гурткової роботи за профілем «Квітникарство та ландшафтний дизайн»* / Нац. екол.-натур. центр учнівської молоді. – Київ, 2020. – 28 с.

[Електронний ресурс]: <https://nenc.gov.ua/pdf/2020/landsh-design.pdf>

8. Роздольська, М. *Квіткова символіка в українській культурі* / М. Роздольська // *Народна творчість та етнографія*. – 2013. – № 5. – С. 18–23.

[Електронний ресурс]: <https://nte.etnolog.org.ua/zmist/2013/N5/6.pdf>

9. Устименко, І. І. *Петриківський розпис як складова українського декоративного мистецтва* / І. І. Устименко. – Київ: Мистецтво, 2009. – 112 с.

[Електронний ресурс]: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=12758>

10. Чучко, М. С. *Українські народні звичаї в обрядах і піснях* / М. С. Чучко. – Львів: Каменяр, 2014. – 320 с.

[Електронний ресурс]: <https://kameniar.lviv.ua/books/ukrayinski-narodni-zvyychayi-v-obryadah-i-pisnyah/>